

АМЕРИКАДАГИ ВАТАНДОШЛАРДАН ПРЕЗИДЕНТИМИЗГА МАКТУБ: ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН ТАРАҚҚИЁТИГА ЎЗ МУНОСИБ ҲИССАМИЗНИ ҚўШАМИЗ

Ватанимиз Мустақиллигининг 35 йиллиги арафасида Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев номига АҚШ ва Канадада яшаётган ватандошларимиздан мактуб келди.

Давлатимиз раҳбарига йўлланган ушбу мурожаат “Vatan Global Alliance” жамияти раиси Озод Солиев, Ўзбекистон халқ артистлари Эзро Малаков ва Мухаббат Шамаева, Филадельфиядаги “Ватан” жамияти раиси Садулло Аҳмедов, Нью-Йоркдаги “Ватан” жамияти раиси Бахтиёр Қодиров ҳамда Америкада яшаб турган 500 нафар ватандошимиз томонидан имзоланган. Қўйида мурожаат матни тўлиқ ҳолда ҳавола этилади.

сиёсати туфайли хориждаги ватандошларга бўлган муносабат янги босқичга кўтарилди. Улар билан мулоқот қилиш, уларни эшитиш, Ватан билан алоқаларини мустаҳкамлаш ва уларнинг билим, тажриба ҳамда имкониятларини Ўзбекистон тараққиётига жалб этиш давлат сиёсатининг муҳим йўналишларидан бирига айланди.

Айниқса, сўнгги йилларда Ўзбекистон ва Америка Қўшма Штатлари ўртасидаги муносабатларнинг янги босқичга кўтарилаётгани бизга алоҳида гуруҳ ва мамнуният бағишламоқда.

Сизнинг АҚШ Президенти Дональд Трамп билан олиб бораётган бевосита ва ишончли мулоқотингиз, олий даражадаги учрашув ва телефон суҳбатлари, шунингдек, АҚШ ҳукумати, Конгресси ва ишбилармон доиралари билан кенгайиб бораётган ҳамкорлик Ўзбекистонга нисбатан Америкадаги эътиборнинг тобора ошишига хизмат қилмоқда.

Бугун икки давлат ўртасида сиёсий мулоқот, савдо-иқтисодий ва инвестициявий ҳамкорлик, таълим, маданият ва бошқа соҳаларда янги имкониятлар очилаётганини кўриб турибмиз.

Мухтарам Президент!

Сиз олиб бораётган сиёсат бизга нафақат янги имкониятлар яратмоқда, балки зиммамизга катта масъулият ҳам юкламоқда.

Биз хорижда яшаб, Ўзбекистондаги жараёнларни фақат кузатиб турувчи инсонлар бўлиб қолмаслигимиз керак.

Биз ҳозир яшаб турган мамлакатларда Ўзбекистоннинг муносиб вакиллари бўлишимиз, Ватанимизнинг ҳақиқий қиёфасини кенг жамоатчиликка етказишимиз, унинг манфаатларини қўллаб-қувватлашимиз ҳамда Ўзбекистон билан дунё мамлакатлари ўртасида янги дўстлик ва ҳамкорлик кўприқларини қуришимиз зарур.

“Vatan Global Alliance” жамияти Америка Қўшма Штатлари ва Канадада яшаётган ватандошларимизни бирлаштириш, уларнинг интеллектуал, иқтисодий ва ижтимоий салоҳиятини умумий эзгу мақсадлар атрофида жиғлаштириш ҳамда Ўзбекистон билан алоқаларини янада мустаҳкамлаш йўлида фаолият олиб бормоқда.

Биз АҚШ Конгресси аъзолари, жумладан, конгрессменлар Брайан Фитцпатрик, Брэндон Бойл, шунингдек, штат ва шаҳарлар даражасидаги давлат ва жамоат арбоблари, губернаторлар ва мэrlар идоралари, ишбилармон доиралар ҳамда турли миллат ва жамоалар вакиллари билан алоқаларни кенгайтиришга ҳаракат қилмоқдамиз.

Биз Америка, Канада ва бошқа давлатларда Ўзбекистон ҳақида янада кўпроқ гапирилишини истаймиз.

Ўзбекистоннинг бой тарихи ва маданиятини, халқимизнинг қадриятларини, бугунги тараққиёти ва улкан иқтисодий имкониятларини дунё жамоатчилигига янада кенгроқ танитишни истаймиз.

Биз америкалик тадбиркор ва инвесторларни Ўзбекистонга жалб қилиш, янги

технологиялар, билим ва тажрибаларни Ватанимизга олиб бориш, таълим ва маданий алоқаларни кучайтириш, айниқса, хорижда улғаяётган ёш авлодни она Ватан билан мустаҳкам боғлашни ўзимизнинг муҳим вазифаларимиздан деб биламиз.

Мухтарам Шавкат Миромонович!

“МИЛЛАТ ШАВКАТИ” китобининг Америкадаги тақдимотлари яна бир муҳим ҳақиқатни намоён қилди: бугун Янги Ўзбекистонда амалга оширилаётган ўзгаришлар ва эришилаётган ютуқлар океан ортида яшаётган юз минглаб ватандошларимиз қалбида ҳам акс садо бермоқда.

Ватаннинг обрўси — бизнинг обрўйимиз.

Ўзбекистоннинг ютуғи — бизнинг ютуғимиз.

Ўзбекистон байроғининг дунё майдонида баланд кўтарилиши — ҳар бир ватандошимиз учун фахр ва ифтихордир.

Шу сабабли ушбу мурожаат орқали Сизга нафақат миннатдорчилигини билдирмоқчимиз, балки бир муҳим фикрни ҳам етказмоқчимиз:

Биз Ватанимиз билан биргамиз.

Биз қўлимиздан келгунча Янги Ўзбекистон тараққиётига ўз муносиб ҳиссамизни қўшамиз.

Биз Ўзбекистон ва Америка Қўшма Штатлари ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорлик муносабатларини янада мустаҳкамлашга хизмат қилишга тайёرمىз.

Биз ўз билимимиз, тажрибамиз, имкониятларимиз, алоқаларимиз ва

салоҳиятимизни Ўзбекистонимиз равнақи ва халқимиз фаровонлиги йўлида сафарбар этамиз.

Сизнинг Янги Ўзбекистонни янада кучли, фаровон, очиқ ва дунёда муносиб ўрин эгаллаган давлатга айлантириш йўлидаги саъй-ҳаракатларингизни юксак қадрлаймиз ва қўллаб-қувватлаймиз.

Сизга мустаҳкам соғлиқ, куч-ғайрат, оилавий хотиржамлик ҳамда халқимиз ва Ватанимиз равнақи йўлидаги масъулиятли фаолиятингизда улкан муваффақиятлар тилаймиз.

Мухтарам Шавкат Миромонович!

Шу фурсатдан фойдаланиб, Сизни ва Сиз орқали бугун Ўзбекистон халқини Ватанимиз мустақиллигининг 35 йиллиги билан чин қалбимиздан муборакбод этамиз. Мустақиллик — халқимизнинг энг улугъ неъмат, миллий ғуруримиз ва келажагимиз пойдеворидир. Бугун Янги Ўзбекистоннинг жаҳон майдонида тобора юксалиб бораётган обрў-эътибори, халқимиз ҳаётидаги улкан ўзгаришлар ва эртанги кунга бўлган ишонч мустақиллигимизнинг нақадар буюк қадрият эканини яна бир бор намоён этмоқда. 35 йиллик қутлуг сана барча юртдошларимизга, шу жумладан, дунёнинг турли бурчақларида яшаётган ватандошларимизга муборак бўлсин!

Ватанимиз тинч, халқимиз фаровон, мустақиллигимиз абадий ва Ўзбекистонимизнинг дунёдаги макъеи янада юксак бўлсин”.

ЎЗА

Ягона Ватан, ягона халқ бўлиб, янги ҳаёт ва келажак яратамиз!

БУЮК ЎЗГАРИШЛАР ДАВРИ: ФАХР ВА ШУКРОНАЛИК

Жонажон Ватанимиз ўз мустақиллигининг 35 йиллигини улкан муваффақият ва залворли ижобий натижалар билан кутиб олмоқда. 1991 йилда Ўзбекистон мустақил давлат сифатида ғоят мураккаб, аммо шунчалар муқаррам йўлини белгилаб олди. Мустақиллиқнинг ҳар бир йили қадрли, ҳар бир куни истиқлолни мустаҳкамлаш йўлида олға ташланган бир қадам бўлди. Тетапоё бўлаётган мурғак, навниҳол давлатнинг қад кўтариш давридаги қийинчиликлари ҳар бир шаклланаётган давлатга хос. Давлатимиз ва халқимиз миллий тикланиш даврини мардонавор босиб ўтди.

Бугун эришилган натижаларни кечаги меҳнатдан айро ҳолда тасаввур этиб бўлмайди. Дастлабки даврда мустақил давлатимизнинг ҳуқуқий асослари яратилди, бошқа бир даврда уларни амалиётга таъбиқ этишга эътибор қаратилди. Кейин эса

ҳаётнинг ўзи янги вазифаларни олдимизга қўйди. Давлат ва жамият ривожлангани сари кечаги эҳтиёжлар ўрнига янгилари пайдо бўлди.

Бу ишларнинг ҳар бири ўз даври учун муҳим эди. 2017 йил давлатимиз ва

жамиятимиз яна бир янги даврга қадам қўйди. Бу давр янги Ўзбекистон даври сифатида тарихга муҳрланди.

➤ Давоми 3-бетда

Юксалиш палласи

ЯНГИ ПЕДАГОГИК ТАФАККУР УФҚЛАРИ

Чирчиқ давлат педагогика университети ректори, Ўзбекистон фан арбоби, профессор Ғофуржон МУҲАМЕДОВ билан “Янги Ўзбекистон” ва “Правда Востока” газеталари бош муҳаррири Салим ДОНИЁРОВ суҳбати

Янги Ўзбекистонда кечаётган шиддатли ислохотлар, илм-фан ва технологияларнинг жадал ривожланиши ҳар бир соҳада рақобатбардош, замонавий билим ва кўникмага эга кадрларга эҳтиёжни тобора оширмоқда. Айниқса, таълим тизими учун етуқ мутахассисларни тайёрлаш масаласи мамлакатнинг эртанги тараққиётини белгилайдиган стратегик вазифалардан бири сифатида намоён бўляпти. Чунончи, педагогика йўналишида йўл қўйилган заррача хато ҳам тараққиётда йиллаб ортда қолишга олиб келиши мумкин.

Бу жараёнда ўқитувчининг билим-донлиги, дунёқарashi, касбий маҳорати ва янгиликка интилиши ҳал қилувчи аҳамият касб этади, албатта. Шундай экан, айна пайтда мактабга, университетларга келаётган педагог кадрларнинг билими, ва салоҳиятини янада ошириш зарурати, бунинг учун олий ўқув юртлари қандай фао-

лият юритиши кераклиги соҳа масъуллари қатори кўпчилиқни ўйлантиради. Чирчиқ давлат педагогика университети ректори, Ўзбекистон фан арбоби, профессор Ғофуржон МУҲАМЕДОВ билан суҳбатимизда асосан шу масалалар доирасида фикр алмашдик.

➤ Давоми 5-бетда

Жээнбек КУЛУБАЕВ: “БИЗ БУНДАН КЕЙИН ҲАМ ЎЗБЕКИСТОН БИЛАН БИР ЙЎЛДАН БОРАМИЗ”

Қирғизистон ташқи ишлар вазири Жээнбек Кулубаев Ўзбекистон мустақиллигининг 35 йиллиги арафасида “Дунё” ААГА интервью бериб, Ўзбекистон халқига самимий табрик ва эзгу тилақларини йўллади.

— Ўзбекистон давлат мустақиллигининг 35 йиллигини кенг нишонламоқда. Ўтган давр давомида мамлакат улкан тараққиёт ва ўзгаришлар йўлини босиб ўтди. Сизнинг ҳам, мамлакатнинг қайси ислохотлари муҳим аҳамият касб этди?

— Аввало, қирғиз халқи ва шахсан ўз номимдан ўзбекистонлик барча қардошларни қутлугъ шодиёна билан чин қалбимдан табриклайман. Жорий йил нафақат Ўзбекистон, балки юбилей саналарини нишонлаётган минтақамизнинг барча давлатлари учун ҳам муҳим давр ҳисобланади.

Тараққиётнинг 35 йили давомида Ўзбекистон шаклланиш ва ўзгаришларнинг ёрқин йўлини босиб ўтди. Энг муҳим ютуқ сифатида мен Марказий Осиёда тинчлик, барқарорлик ва яхши қўшничилик муносабатларининг мустаҳкамланганини қайд этган бўлардим.

Президент Шавкат Мирзиёев раҳбарлигида Ўзбекистон минтақавий ҳамкорлиқнинг замонавий моделини шакллантиришда асосий меъморлардан бирига айланди. Қўшни давлатлар

билан муносабатлар яхши қўшничилик, шериклик ва биргаликда тараққиёт этишининг сифат жиҳатидан янги босқичга кўтарилди.

Айниқса, сўнгги йилларда мамлакатларимиз ўртасидаги давлат чегараси масалалари ҳал этилганини алоҳида таъкидламоқчиман. Бу масалалар кўп йиллар давомида мураккаб минтақавий муаммо бўлиб келган.

➤ Давоми 2-бетда

КИЧИК ИМКОНИЯТЛАРДАН барқарор энергетик қудрат сари

Бир пайтлар электр энергияси ҳақида гап кетганда, асосий мезон қувват эди: қанча кўп ишлаб чиқарилса, шунча яхши. Бугун эса масала анча мураккаб. Энергия қаердан олинаётгани, унинг таннархи, барқарорлиги, экологик таъсири, истеъмолчига қай даражада яқинлиги ва энг муҳими, мамлакатнинг ўз табиий имкониятларидан қанчалик самарали фойдаланаётгани ҳам катта аҳамият касб этмоқда. Қайта тикланувчи энергия манбалари шунинг учун ҳам энди шунчаки “яшил” технология эмас, балки иқтисодий мустақиллик, ресурслардан оқилона фойдаланиш ва келажак энергетикасининг муҳим қисмига айланмоқда.

➤ Давоми 4-бетда

Жээнбек КУЛУБАЕВ: “БИЗ БУНДАН КЕЙИН ҲАМ ЎЗБЕКИСТОН БИЛАН БИР ЙЎЛДАН БОРАМИЗ”

Бошланиши 1-бетда

Амалга оширилган сайёҳаракатлар тарихга кирган улкан дипломатик ютуқдир. Бугун Ўзбекистон дунёга асосий қадриятлари бирлик, барқарорлик ва инсон тараққиёти бўлган давлатнинг ўзига хос моделини ишонч билан намойён этмоқда.

Ҳозирда мамлакат яна бир ўзига хос ташаббус билан олға идламоқда. Бу Ўзбекистон Президенти Шавкат Мирзиёев раҳбарлигида амалга оширилаётган “Учинчи Ренессанс” дея ном олган кенг қўламли ислохотлардир. Мазкур концепция Ўзбекистоннинг жаҳон майдони ва тарихида қайта уйғонишини англатади.

Мамлакат таълим ва маданиятдан тортиб, ташқи сиёсат ва иқтисодиётгача бўлган деярли барча соҳаларда сезиларли тараққиётга эришмоқда. Бугун Ўзбекистон халқаро академик тадқиқотлар, конференциялар ва симпозиумларнинг муҳим объектига айланди.

Яқин қўшни ва стратегик шерик сифатида биз Ўзбекистондаги ўзгаришларни катта мамнуният билан кузатишмоқдамиз ва биродар мамлакатнинг муваффақиятларидан чин дилдан қувонамиз.

— Ўзбекистон ва Қирғизистон ўртасида конструктив ва жадал ривожланаётган ҳамкорлик шаклланган. Қайси қўшма лойиҳалар, ҳамкорлик йўналишлари муваффақиятли кечмоқда ва келгусида шериклик муносабатлари бўйича режалар қандай?

— Сўнгги йилларда Қирғизистон ва Ўзбекистон муносабатлари мисли кўрилмаган даражага кўтарилди. Мамлакатларимиз ўртасидаги дўстлик, яхши қўшничилик, стратегик шериклик ва иттифоқчилик алоқалари жадал ривожланмоқда. Ўзбекистон Президентининг Қирғизистонга давлат ташрифи ва Иттифоқчилик муносабатлари тўғрисидаги битимнинг имзоланиши ҳамкорлигимизнинг янги даражасини белгиланган тарихий воқеа бўлди.

Биз биргаликда “Хитой — Қирғизистон — Ўзбекистон” темир йўлини қуриш лойиҳасини амалга оширмоқдамиз. У Шарқ ва Ғарб ўртасидаги транспорт боғлиқлигини кенгайтиради ҳамда бутун Марказий Осиёнинг логистика конфигурациясини ўзгартиради. Олдинда яна

бир йирик лойиҳа — “Қамбарота” ГЭС-1 қурилиши турибди. Томонлар аллақачон миллиардлаб долларлик лойиҳалар ҳақида гапира бошлади.

Ўзбек — қирғиз тараққиёт жамғармасининг муваффақиятли фаолиятини ҳам алоҳида таъкидлаш лозим. Бугунги кунга қадар умумий қиймати 100 миллион доллардан ортқ бўлган 37 та лойиҳа маъқулланган. Амалга оширилаётган лойиҳалар доирасида қарийб 900 та янги иш ўрни яратилди. Жамғарма тўқимачилик саноати, энергетика, логистика, ишлаб чиқариш, коммунал инфратузилма ва жамоат транспортини янгилаш соҳаларидаги лойиҳаларни қўллаб-қувватламоқда.

Саноат кооперацияси йўналишидаги муносабатларимиз ҳам тобора юксалмоқда. Эркин иқтисодий ва саноат зоналарини ривожлантириш соҳасида ҳамкорлик тўғрисида меморандум имзоланди. Томонлар турли хил маҳсулотлар ишлаб чиқариш соҳасида қўшма инвестиция лойиҳаларини амалга оширишга келишиб олди. Ўзбекистон компаниялари Қирғизистонда геология-қидирув ишларини олиб бориш, қишлоқ хўжалигида қўшма кластерлар ташкил этишни режалаштирмоқда.

Энг катта истиқболни савдо айланмасини 3 миллиард долларга етказиш, транспорт-логистика коридорларини ривожлантириш ва саноат кооперациясини кенгайтиришда кўраман.

Умумий тарихимиз ва халқларимизнинг яқинлигига асосланган маданий-гуманитар алоқаларни ривожлантириш алоҳида аҳамиятга эга. Шу нуқтан

наздан, маданият кунлари, илмий ва таълим алмашинувларини фаоллаштириш, икки мамлакат таълим муассасалари ўртасидаги ҳамкорлиқни мустаҳкамлаш каби маданий тадбирлар сони ортиб бораётганини мамнуният билан қайд этаман.

Қирғизистоннинг Андижондаги Бош консулхонасини очиб режалаштирилмоқда. Бу савдо, туризм, логистика ва маданий алоқаларни ривожлантиришга замин яратди.

— Ўзбекистон ташқи сиёсатининг асосий устувор йўналишларидан бири яхши қўшничилик муносабатларини мустаҳкамлаш ва Марказий Осиёда минтақавий ҳамкорлиқни кенгайтиришдир. Бундай ёндашув давлатлар ўртасидаги шериклик муносабатларини мустаҳкамлашга қандай ҳисса қўшади?

— Ўзбекистоннинг яхши қўшничилик муносабатларини мустаҳкамлаш ва Марказий Осиёда минтақавий ҳамкорлиқни ривожлантиришга қаратилган ёндашуви замонавий глобал қаҳриқларга муносиб жавоб деб биламан.

Геосиёсий нотинчлик, иқтисодий бекарорлик ва глобал иқлим ўзгаришлари қучайиб бораётган шароитда минтақавий ҳамкорлик ҳаётий заруратга айланмоқда. Ўзбекистон етакчисининг Қирғизистонга давлат ташрифи Марказий Осиё минтақавий ҳамкорлиқнинг янги моделига босқичма-босқич ўтаётганининг наватбдаги тасдиғи бўлди.

Бир неча йил аввал минтақа давлатлари асосан тўпланиб қолган масалаларни ҳал этишга ҳаракат қилган бўлса, бугун биргаликдаги инфратузилма лойиҳалари, транспорт, энергетика ва саноат кооперациясига тобора кўпроқ эътибор қаратилмоқда. Бугун Марказий Осиё давлатлари рақобатчилар сифатида эмас, балки ўзаро ҳамкор ва биргаликда тараққий этишдан манфаатдор шериклар сифатида намойён бўлмоқда.

Президент Шавкат Мирзиёевнинг оқилона ва изчил сиёсати Марказий Осиёнинг ички динамикасини ўзгартирган асосий омиллардан бири бўлди.

Очиқ мулоқот, ишончли ва яхши қўшничилик муносабатларини ривожлантиришга қаратилган сиёсат туфайли

минтақа ўтмиш муаммоларини муҳокама қилишдан унинг келажагини белгилайдиган қўшма лойиҳаларни амалга оширишга босқичма-босқич ўтмоқда. Бундай ишончли муҳитда Евроосиёни ўзаро боғлайдиган “Хитой — Қирғизистон — Ўзбекистон” темир йўли каби улкан лойиҳаларни биргаликда ҳаётга татбиқ этмоқдамиз.

Биз БМТ, ШХТ, ТДТ, “Марказий Осиё+” форматлари ва бошқа кўп томонлама механизмлар доирасида фаол ҳамкорлик қилмоқдамиз. Бундай ёндашув Марказий Осиёнинг барча давлатлари манфаатларига тўлиқ мос келади ва янада барқарор ҳамда ўзаро боғлиқ минтақани шакллантиришга хизмат қилади.

— Ўзбекистон иқтисодиётни модернизация қилиш, инвестицияларни жалб этиш, инновациялар, таълим, илм-фан каби масалаларга алоҳида эътибор қаратмоқда. Яқин йилларда ушбу соҳаларда ҳамкорлиқни кенгайтириш учун қандай имкониятлар мавжуд?

— Ҳақиқатан, Ўзбекистон барқарор ривожланиш, иқтисодий модернизация ва рақамли трансформация соҳаларида ўсши динамикасини намойён этмоқда. “Учинчи Ренессанс” концепцияси мамлакатни илм-фан, таълим, маданият ва инновациялар марказига айлантиришни назарда тутди. Энг яқин ҳамкор сифатида Қирғизистон ушбу йўналишларда ҳамкорлиқни ривожлантириш учун кенг имкониятларни кўрмоқда.

Барқарор ривожланиш соҳасида биз тоғ экотизимларини муҳофаза қилиш

йўналишида фаол ҳамкорлик қилмоқдамиз. Ўзбекистон томони 2027 йилда “Бишкек+25” иккинчи халқаро тоғ саммитини ўтказишни қўллаб-қувватламоқда.

Инвестиция ва иқтисодиёт соҳасида саноат кооперациясини кенгайтириш учун улкан салоҳият мавжуд. 28 июль куни бўлиб ўтган Қирғизистон — Ўзбекистон бизнес-форуми доирасида қўшма лойиҳалар ва савдо шартномаларини амалга ошириш бўйича 16 та ҳужжат имзоланди.

Йил бошидан буён ўзаро савдо ҳажми 45 фоизга ўсиб, 624,6 миллион долларга етди. Биз товар айланмасини 3 миллиард долларгача оширишни мақсад қилганмиз.

Рақамли трансформация соҳасида ҳам аллақачон аниқ натижалар мавжуд. Рақамли идентификация ва электрон ҳужжат айланиши тизимини ўз ичига олган қўшма лойиҳалар жорий этилмоқда. Икки мамлакат тўлов тизимлари ўртасида ягона тўлов экотизими яратилмоқда.

Ҳайдовчиларимиз халқаро автомобиль юк ташуви учун рухсатномалар алмашишда “e-Permit” рақамли тизимидан фаол фойдаланмоқда. Чегараолди жамоалар ҳамкорлигини мустаҳкамлаш

лоийхаси доирасида ишлаб чиқилган “Рақамли чегара” мобил иловаси муваффақиятли ишга туширилди.

Таълим, илм-фан ва инсон капитали йўналишида академик алмашинувларни кенгайтириш, қўшма илмий тадқиқотлар олиб бориш ва кадрлар тайёрлаш учун истиқболлар мавжуд. Ўзбекистон минтақага ўзаро боғлиқликнинг асосий драйверларидан бири сифатидаги ролини изчил мустаҳкамламоқда ва биз бу жараёнда фаол иштирок этишга тайёرمىз.

“Дунё” АА Бишкек шаҳри

Миллатлараро тотувлик ва динлараро бағрикентлиқни сақлаш ўзига хос давлат модели бўлиб, унда 130 дан ортқ миллат ва элат вакиллари ўзаро ҳурмат муҳитида истиқомат қилади.

Қирғизистон ташқи ишлар вазири сифатида айтдиган бўлсам, биз бундан кейин ҳам бу йўлда Ўзбекистон билан бирга бўламиз. Мамлакатларимиз ўртасидаги стратегик шериклик ва иттифоқчилик муносабатлари янада мустаҳкамланаверади. Бу бутун минтақа фаровонлиги ва тараққиёти учун мустаҳкам асос яратди.

Яна бир бор Ўзбекистон халқини мустақиллигининг 35 йиллиғи билан чин қалбимдан табриклайман. Биродар қўшниларимизга тинчлик ва фаровонлик йўлида улкан муваффақиятлар тилайман!

“Дунё” АА Бишкек шаҳри

— Келажакка назар ташласак, 10-15 йилдан кейин Ўзбекистонни қандай тасаввур қиласиз? Мамлакатимизнинг халқаро нуфузини янада мустаҳкамлаш ва фаровонлигини оширишда қайси омиллар ҳал қилувчи аҳамиятга эга?

— Келажакда Ўзбекистонни янада кучли, фаровон ва нуфузли давлат сифатида нафақат Марказий Осиёда, балки бутун туркий ва ислом оламида етакчи мамлакат сифатида тасаввур қиламан.

Ўзбекистон Евроосиёнинг қоқ марказида жойлашган. Шунинг учун унинг янада ривожланиши бутун Марказий Осиё ва туркий олам учун ҳам улкан аҳамиятга эга. “Учинчи Ренессанс” концепцияси воқеликка айланиши ҳамда Ўзбекистон илм-фан, маданият ва маънавиятнинг қайта уйғониш маркази сифатида жаҳон тарихида муносиб ўрин эгаллашига ишонаман.

ФУҚАРОЛИК ҲАМ ШАРАФ, ҲАМ МАСЪУЛИЯТДИР

Албатта, ҳар қандай давлатда йиллар давомида яшаб, самарали меҳнати ҳисобига ўша мамлакат тараққиётига муносиб ҳисса қўшаётган, лекин фуқаролиғи бўлмаган шахс бўлиш табиий. Бу ерда эътибор қаратиш керак бўлган муҳим жиҳат бор. Бу кейинги йилларда мамлакатимизда инсон қадрини улуғлаш йўлида юритилаётган халқпарвар сиёсат натижасида мен қабилининг Ўзбекистон фуқаролиғига қабул қилинаётганидир.

Мустақиллигимизнинг 35 йиллиғи мен, оилам учун қўшалоқ байрамга айланди. Президентимизнинг тегишли фармони асосида фуқаролиғи бўлмаган бир гуруҳ шахслар қатори менга ҳам Ўзбекистон Республикаси фуқаролиғи берилди.

Вилоят ҳокимидан тегишли ҳужжатни қабул қилиб олар эканман, биз учун тарихий аҳамиятга эга ушбу воқеликни, ўша кезде қалбимдан ўтган ҳисларни сўз билан таърифлашни қийин. Шу жамиятда ўрнимни топганим, барча қатори тенг ҳуқуқлар ва мажбуриятларга эга бўлганимдан жуда ҳам хурсандман.

Ҳа, истиқлолимизнинг шонли санаси арафасида Президентимизнинг инсонпарвар сиёсати бизга ана шундай нуфутлимас

— Келажакка назар ташласак, 10-15 йилдан кейин Ўзбекистонни қандай тасаввур қиласиз? Мамлакатимизнинг халқаро нуфузини янада мустаҳкамлаш ва фаровонлигини оширишда қайси омиллар ҳал қилувчи аҳамиятга эга?

— Келажакда Ўзбекистонни янада кучли, фаровон ва нуфузли давлат сифатида нафақат Марказий Осиёда, балки бутун туркий ва ислом оламида етакчи мамлакат сифатида тасаввур қиламан.

Ўзбекистон Евроосиёнинг қоқ марказида жойлашган. Шунинг учун унинг янада ривожланиши бутун Марказий Осиё ва туркий олам учун ҳам улкан аҳамиятга эга. “Учинчи Ренессанс” концепцияси воқеликка айланиши ҳамда Ўзбекистон илм-фан, маданият ва маънавиятнинг қайта уйғониш маркази сифатида жаҳон тарихида муносиб ўрин эгаллашига ишонаман.

Ўзбекистоннинг халқаро нуфузини янада мустаҳкамлаш ва барқарор ривожланишининг асосий омилларини, аввало, очиқлик, яхши қўшничилик ва минтақавий ҳамкорлиқни кенгайтиришда кўраман. Айнан шу ёндашув амалий натижалар берди ва Марказий Осиёнинг келажагини белгилamoқда.

Иқтисодиёт, рақамли трансформация, таълим, илм-фан соҳаларидаги кенг қўламли ислохотларни давом эттириш мамлакат ривожига жуда муҳим. Инсон капитали, инновациялар ва технологияларга йўналтираётган инвестициялар узоқ муддатли фаровонликнинг асоси бўлади.

БМТ, ШХТ, ТДТ ва бошқа кўп томонлама форматлар доирасида халқаро ва минтақавий интеграция жараёнларида фаол иштирок этиш давлатнинг тараққиётини белгилайди. Қўшнилар, жумладан, Қирғизистон билан ҳамкорлиқни юксалтириш Ўзбекистоннинг халқаро майдондаги мақданини мустаҳкамлашда муҳим роль ўйнайди.

Миллатлараро тотувлик ва динлараро бағрикентлиқни сақлаш ўзига хос давлат модели бўлиб, унда 130 дан ортқ миллат ва элат вакиллари ўзаро ҳурмат муҳитида истиқомат қилади.

Қирғизистон ташқи ишлар вазири сифатида айтдиган бўлсам, биз бундан кейин ҳам бу йўлда Ўзбекистон билан бирга бўламиз. Мамлакатларимиз ўртасидаги стратегик шериклик ва иттифоқчилик муносабатлари янада мустаҳкамланаверади. Бу бутун минтақа фаровонлиги ва тараққиёти учун мустаҳкам асос яратди.

Яна бир бор Ўзбекистон халқини мустақиллигининг 35 йиллиғи билан чин қалбимдан табриклайман. Биродар қўшниларимизга тинчлик ва фаровонлик йўлида улкан муваффақиятлар тилайман!

“Дунё” АА Бишкек шаҳри

Анас ВАЛИАХМЕТОВ

ФУҚАРОЛИК ҲАМ ШАРАФ, ҲАМ МАСЪУЛИЯТДИР

Албатта, ҳар қандай давлатда йиллар давомида яшаб, самарали меҳнати ҳисобига ўша мамлакат тараққиётига муносиб ҳисса қўшаётган, лекин фуқаролиғи бўлмаган шахс бўлиш табиий. Бу ерда эътибор қаратиш керак бўлган муҳим жиҳат бор. Бу кейинги йилларда мамлакатимизда инсон қадрини улуғлаш йўлида юритилаётган халқпарвар сиёсат натижасида мен қабилининг Ўзбекистон фуқаролиғига қабул қилинаётганидир.

Мустақиллигимизнинг 35 йиллиғи мен, оилам учун қўшалоқ байрамга айланди. Президентимизнинг тегишли фармони асосида фуқаролиғи бўлмаган бир гуруҳ шахслар қатори менга ҳам Ўзбекистон Республикаси фуқаролиғи берилди.

Вилоят ҳокимидан тегишли ҳужжатни қабул қилиб олар эканман, биз учун тарихий аҳамиятга эга ушбу воқеликни, ўша кезде қалбимдан ўтган ҳисларни сўз билан таърифлашни қийин. Шу жамиятда ўрнимни топганим, барча қатори тенг ҳуқуқлар ва мажбуриятларга эга бўлганимдан жуда ҳам хурсандман.

Ҳа, истиқлолимизнинг шонли санаси арафасида Президентимизнинг инсонпарвар сиёсати бизга ана шундай нуфутлимас

қувончни, фахр ва ифтихорни тақдим этди, кўп йиллик орузмини ушалтирди. Давлатимиз раҳбарининг бу ҳақдаги фармони бутун дунёда тобора баралла янграётган янги Ўзбекистон номига қанчалар мос бўлса, ўзбек халқининг нақадар олижаноб ва инсонпарвар эканининг шунчалар ёрқин исботидир.

Ушбу бахтга эришиб оилам, турмуш ўртоғимнинг асосий мақсади эди. Шунинг учун бугун уларнинг-да қувончи чексиз. Шу юртда яшаб, бошқа инсонлар каби тенг ҳуқуқли бўлиш, фуқаро сифатида барча имтиёزلардан фойдаланиш қадрини яхши англайман. Бугунги кунга қадар ҳам бизни ҳар томонлама қўллаб-қувватлашди, айро қилишмади. Маҳалладошлар ва қўни-қўшнилардан ҳақиқий ўзбекона меҳр кўрдик. Шундай бўлса-да, фуқаролик олди мақсади бизни бир зум ҳам тарк этмади. Мурожаатимиз қаноатлантирилди ва орузмигизга эришдик.

Ўзбекистон фуқаролиғи биз учун юксак шараф ва катта масъулият ҳам демакдир. Келгусида шу масъулиятни янада теран ҳис қилиб, юрт равнақи йўлида сидқидилдан хизмат қиламиз.

Навий шаҳри

ИНСОНПАРВАРЛИК ВА БАҒРИКЕНГЛИК СИЁСАТИНИНГ ЮКСАК НАМУНАСИ

Инсон зоти борки, байрам арафасида мўъжиза содир бўлишини кутади. Айниқса, болажонлар пок қалби билан эзгуликка, уйда ўзгача хурсандчилик бўлишига умид боғлайди. Ота-онаси ёки ака-опаси оиласи бағридан узоқда бўлса, митти кўзлар эшикка ҳар қачонгидан ҳам кўпроқ мушток кўз тикади.

Мустақиллигимизнинг 35 йиллиғи арафасида қўллаб шундай болажонларнинг орузлари ушалди. Ота-онаси, ака-опаси қиёфасида дарвозаларини мўъжиза хатлаб ўтди. Аслида, бу мамлакатимизда олиб борилаётган адолатли сиёсат ҳамда инсон қадри, манфаати ва ҳақ-ҳуқуқлари улуғланганининг ёрқин ҳаётий ифодасидир.

Гап шундаки, энг улуг, энг азиз байрамимиз — Ватанимиз мустақиллигининг 35 йиллиғи арафасида Президентимизнинг “Жазо мuddатини ўтаётган, қилмишига чин қўнғилдан пушаймон бўлган ва тузалиш йўлига қатъий ўтган бир гуруҳ шахсларни афв этиш тўғрисида”ги фармони қабул қилинди.

Хужжатга кўра, 852 нафар шахс афв этилди. Маҳкумни жазодан тўлиқ ёки қисман озод этадиган, суд томонидан тайинланган жазони бошқа енгилроқ жазо билан алмаштирадиган ёхуд судланганликни олиб ташлайдиган ушбу амалиёт нафақат янги Ўзбекистон инсонпарварлик сиёсатининг юксак ифодаси, балки дунёдаги энг илгор бағрикентлик тамойилининг олий намунасиридир.

Кейинги йилларда байрамлар арафасида афв этилганлар сони ортиб бораётгани эса янги Ўзбекистонда кечаётган ислохотлар марказида инсон қадри турганидан

далолат. Маълумот учун, 2017 йилдан шу кунга қадар давлатимиз раҳбарининг фармони асосида афв этилганлар сони 10 минг 567 нафарни ташкил этмоқда. Зеро, адолат фақатгина жазолаш эмас, қайта тарбиялаш, қилган хатосини тушуниб етиб, чин қўнғилдан пушаймон бўлган, тўлиқ қайта тарбияланган инсонга яна бир бор имкон беришда яққол намойён бўлади.

“Аслида, ҳеч бир инсон жиноятчи бўлиб туғилмайди. Баъзан ҳаётнинг аччиқ синовлари қаршисида инсон иродаси қаттиқ синовдан ўтади, айнаи шу паллада айримлар билиб-билмай йўлдан адашади, хатого йўл қўяди. Ўз айбини англаб етганида эса кеч бўлади. Жазони ижро этиш жараёнига киришар экан, озодлик қанчалик улуг неъмат эканини англаб етати. Агар яна бир бор имкон берилиб, айби кечирилса, бундай нотўғри йўللарга қайтиб кирмаслигини айтиб, тавба-тазарру қилади. Шу маънода, уларни афв этиш, яна бир бор имкон бериш том маънода адолат тантанасидир.

Бу рақамлар ортида минг эмас, миллионлаб тақдирлар ётибди. Бир инсонни озодликдан маҳрум этиш унинг оиласи, ота-онаси, энг асосийси, норасида фарзандлари ҳаётини издан чиқариши мумкин. 852 нафар афв этилганларнинг 604 нафари жазодан тўлиқ озод қилинди, 115 нафари мuddатидан илгари шартли озодликка чиқарилди, 52 нафарининг жазоси енгилроғига алмаштирилиб, 81 маҳкумнинг жазо мuddати қисқартирилди.

Шундан келиб чиққан ҳолда ишонч билан айтиш мумкинки, бу ҳужжат шунча фуқаронинг эмас, шунча оиланинг турмуши, эртанги куни ва тақдирига тўғридан тўғри ижобий таъсир ўтказди.

— Жиноятга жазо муқаррар, аммо ўз хатосини англаб, қилмишидан чин қўнғилдан пушаймон бўлган ва тузалиш йўлига ўтган жазоланувчиларни афв этиш адолат нуқтан назаридан тўғри қарордир, — дейди “Нуроний” жамғармаси Тошкент шаҳар бўлими раиси Рустам Калоннов. — Халқпарвар давлатимиз раҳбари инсон қадрини улуғлашга бежиз алоҳида уруғ бермайди. Зеро, янги тахрирдаги Конституциямизда Ўзбекистон ижтимоий

давлат экани мустаҳкамланган, мамлакатимизда кечаётган ислохотлар марказида инсон манфаатлари турибди. Умуман, ўзбек халқи бағрикенг, кечиримли. Миллатимиз менталитетига йиқилган инсонга ёрдам қўлини узатиш минг йиллик қадрият. Президентимизнинг биргина фармони эвазига миллионлаб инсонлар тақдири ўзгармоқда, ҳаёти яна қайта изга тушмоқда. Улар учун мустақиллигимизнинг 35 йиллиғига бундан ортқ туҳфа бўлиши мумкин эмас.

Афв этиш бу шунчаки жазодан тўлиқ озод қилиш ёки уни енгилроғига алмаштириш, жазо мuddатини қисқартиришгина эмас. Хатосини англаб етган инсонларга ишонч

билдириш, уларни яна жамиятга қайтариш, эртасини ёруғ қилиш демакдир. Шу боис, афв этилганлар орасида энг кўпи, яъни 375 нафари ёшлар, шунингдек, 49 нафари аёллар, 37 нафари эса 60 ёшдан ошган эркаклардир. Уларга туҳфа этилган имкониятни, қувончини тасаввур қилиш қийин. Бинобарин, қандадан-қанча болажонлар энди отаси ёки онаси кучогига бежавотир тин олади.

— Икки йилдан буён ота-онам, боланинг юзини кўрмайман, — дейди афв этилган аёллардан бири. — Қилган ишимдан чин қўнғилдан пушаймонман, менга иккинчи имконни берган давлатимиз раҳбари, бағрикенг халқимиздан жуда миннатдорман. Ўғлимдан кечирим сўрайман, “Хар сафар ёнимга келганида, қачон борасиз уйимизга, қиш кунлари ҳам эшикни очиб ётибман, сизни кутиб”, деб айтарди. Ҳаммадан кечирим сўрайман, энди фақат ҳалол меҳнат билан турмуш кечираман.

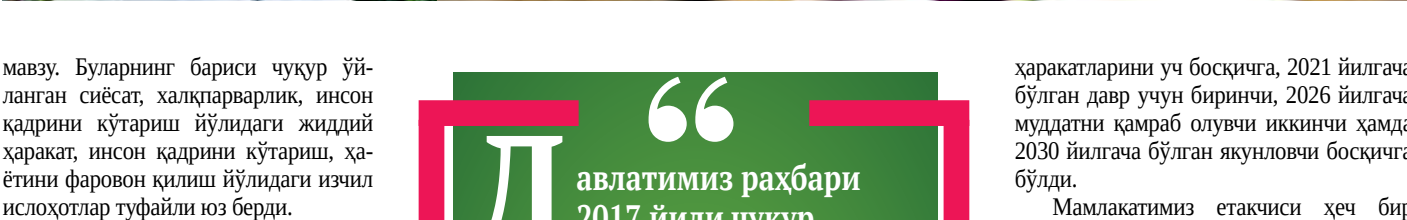
Аслида, ҳеч бир инсон жиноятчи бўлиб туғилмайди. Баъзан ҳаётнинг аччиқ синовлари қаршисида инсон иродаси қаттиқ синовдан ўтади, айнаи шу паллада айримлар билиб-билмай йўлдан адашади, хатого йўл қўяди. Ўз айбини англаб етганида эса кеч бўлади. Жазони ижро этиш жараёнига киришар экан, озодлик қанчалик улуг неъмат эканини англаб етати. Агар яна бир бор имкон берилиб, айби кечирилса, бундай нотўғри йўллارга қайтиб кирмаслигини айтиб, тавба-тазарру қилади. Шу маънода, уларни афв этиш, яна бир бор имкон бериш том маънода адолат тантанасидир.

Асосийси, бундай инсонлар кейинчалик ҳам ўз ҳолига ташлаб қўйилмайди. Давлатимиз томонидан турли имкониятлар тақдим этилади. Маҳалла-қўй, қариндош-уруғ, дўсту биродарлар бундай инсонларнинг жамиятга мослашиб кетишига кўмаклашади. Ушбу тизим кўпгина давлатларда муқобили йўқ, давлатимизнинг ўзига хос инсонпарварлик сиёсати, халқимизнинг гўзал фазилатларидандир.

Санжар ЭШМУРОДОВ, “Янги Ўзбекистон” муҳбири

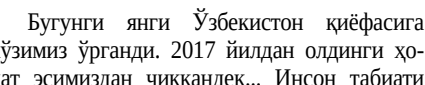

и фаровонлашгани сари бошиқийинчиликлари, азобу уқубат-в унутиб юборади.

Мамлакатимизнинг ички ва ташқи сийosatидаги зафарли ютуқлари 2017 йилдан шу кунгача қатъиятли давом этиб келётганини бу йўлда Ўзбекистон соҳибқадр экани ислохотлар орта қайтмаслигини далолат беради.

Ёрқин келажакимиз, тинч ҳаётимиз ва фаровонлигимиз учун меҳнат қилётган ҳазрат инсон атрофида жишлаган матонатли халқимизнинг келажаги порлоқ, Ватанимиз ривожли раванқи бундан-да юксалишига амал шубҳа йўқ.

КИЧИК ИМКОНИЯТЛАРДАН

барқарор энергетик қудрат сари

Бошланиши 1-бетда

Қуёш ва шамол энергетикасига эътибор ортиб бораётган бир шароитда сувнинг энергетик имкониятига янгича қараш ҳам табиий жараён. Илгари унга далани сугориш, аҳолини сув билан таъминлаш, табиатни асраш воситаси сифатида қаралган бўлса, энди унинг оқимида электр энергияси, янги инвестиция, янги технология ва янги иш ўринлари имконияти ҳам кўринмоқда.

Ўзбекистонда иқтисодиёт ва аҳоли эҳтиёжи ўсар экан, катта қувватлар билан бирга кўзга кичик қўринадиган имкониятларни ҳам ишга солиш зарур. Бир сув оқими, бир қуёш панели ёки бир шамол турбинаси алоҳида олинганда катта натижа бўлмаслиги мумкин. Аммо минглаб шундай имкониятлар бир тизимга бирлашса, мамлакат энергетикаси учун сезиларли қувватга айланади.

Шу жиҳатдан давлатимиз раҳбарининг “Мамлакатда кичик ва микро гидроэлектр станциялари тармоғини ривожлантиришнинг навбатдаги чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори соҳадаги имкониятларни амалиётга айлантиришга қаратилгани билан муҳим. Чунки сув борлиги ҳали электр бор дегани эмас. Сувдан энергия олиш учун аниқ ҳисоб-китоб, ишончли инвестиция, қафолатланган бозор, замонавий технология ва малакали мутахассис керак.

Қарорга мувофиқ, 2027 йил 1 февралга қадар кичик ва микро ГЭСлар учун салоҳиятли нукталарни аниқлаш, лойиҳаларни амалга ошириш ва уларнинг эксплуатациясини мониторинг қилишга хизмат қиладиган рақамли платформа ишлаб чиқилди. Бунинг аҳамияти шундаки, мамлакатдаги ҳар бир канал ёки сув иншооти ГЭС қуриш учун бирдек мос эмас. Қайси нуктада сув оқими етарли, қаерда электр ишлаб чиқариш иқтисодий жиҳатдан самарали ва қайси ҳудудда тармоққа улашиш қулай — буларнинг барчаси олдиндан аниқ ҳисоб-китобни талаб қилади.

Шунда сув ресурслари ҳақидаги маълумот оддий рақам бўлиб қолмайди, аниқ инвестиция имкониятига айланади. Инвестор муносоиб нуктани излаб вақт йўқотмайди, лойиҳанинг техник ва иқтисодий салоҳиятини олдиндан баҳолай олади. Давлат эса

қайси ҳудудда қанча қувват яратиш мумкинлигини аниқ кўради. Яъни рақамлаштириш бу ерда технология учун эмас, имкониятни тезроқ натижага айлантириш учун керак.

Қарордаги яна бир муҳим янгилик қуввати 5 мегаваттгача бўлган кичик ва микро ГЭСлар учун инвестор танлашда “Е-auktion” орқали янги тариф механизмнинг жорий этилганидир. Энди аукционда фақат бошлангич нарх эмас, электр энергиясини сотиб олишнинг энг қўйи қиймати ҳам белгиланади. Бу, аввало, инвестор учун аниқлик дегани. У рақобат шароитида нархни тушириши мумкин, аммо лойиҳани иқтисодий жиҳатдан самарасиз ҳолга келтирадиган чегарадан пастга тушмайди.

Тарифларнинг ГЭС қувватига қараб турлича белгиланиши ҳам шу мантиққа асосланган. 500 киловаттгача бўлган микро ГЭСлар учун бошлангич нарх II гуруҳ истеъмолчилари тарифига нисбатан 150 фоиз, энг қўйи нарх 50 фоиз; 500 киловаттдан 2 мегаваттгача бўлган станциялар учун 120 ва 40 фоиз; 2 мегаваттдан 5 мегаваттгача бўлган ГЭСлар учун эса 100 ва 30 фоиз этиб белгиланмоқда.

Ҳар бир лойиҳанинг қуввати, харажати ва ўзини оқлаш муддати бир хил эмас.

Шунинг учун уларга ҳам бир хил ёндашув жиҳат бор. Энергетикага киритилган сармоя бир-икки йиллик эмас. Турбина, генератор, қурилиш ва инфратузилмага маблағ сарфлаган тадбиркор ўз инвестициясини йиллар давомида қўлайди. Шунинг учун электр энергиясини ким сотиб олиши ва қандай шартларда сотиб олиши лойиҳанинг ўзи каби муҳим. Тариф механизмнинг аниқ белгиланиши ана шу ишончли шакллантиришга хизмат қилади.

Қарорда кичик ва микро ГЭСларни қуришда атроф-муҳитга оид ҳамда ижтимоий талабларни мажбурий ҳисобга олиш белгилангани ҳам шу нуқтага назардан муҳим. Демак, энергетик самара билан экологик масъулият бир-биридан ажралмаслиги керак. Дарёнинг оқимида электр олиш мумкин, аммо унинг табиий мувозанати ҳисобидан эмас.

Бу ёндашувнинг нақадар зарур эканини амалдаги натижалар ҳам кўрсатмоқда. Президентимизнинг 2025 йил 28 мартдаги

“Республика ҳудудларида микро гидроэлектр станциялари қувватларини ривожлантириш ва соҳага хусусий секторни кенг жалб қилиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори билан хусусий сектор иштирокида 164 мегаватт қувватга эга қарийб 3 мингта кичик ва микро ГЭС қуриш белгиланган эди. Бугун 64 та лойиҳа ишга туширилиб, уларнинг умумий қуввати 41,6 мегаваттга етди. Бу ҳаракат бошланганини кўрсатади. Бироқ белгиланган мақсад билан солиштирганда, ҳали катта заҳира бор. Қарийб 3 мингта лойиҳадан 932 таси бўйича ташаббускор аниқлангани, 150 миллион долларлик имтиёзли маблағлардан фойдаланиш суръати ҳам юқори эмаслиги соҳадаги асосий вазифа лойиҳаларни ғоядан амалга ошириш босқичига тезроқ олиб чиқиш эканини кўрсатади.

19 август куни давлатимиз раҳбари кичик ва микро гидроэлектр станциялари тармоғини ривожлантиришнинг навбатдаги чора-тадбирлари юзасидан тақдирот билан танишди. Энди асосий эътибор янги лойиҳалар сонини белгилаш эмас, балки уларни ишга туширишга тўқсинлик қилётган омилларни бартараф этишга қаратилмоқда.

Бугун инвестор учун энг муҳим масалалардан бири — лойиҳанинг иқтисодий натижасини олдиндан кўра билиш. Станция қурилади, ускуна ўрнатилади, электр ишлаб чиқарилади. Аммо уни қандай шартларда сотиш мумкинлиги аниқ бўлмаса, сармоядор учун риск юқори бўлиб қолаверади. Шунинг учун аукционда электр энергиясини харид қилиш тарифининг энг қўйи чегарасини белгиллаш ва уни станция қувватига қараб табақалаштириш тақлифи инвестиция муҳитини аниқлаштиришга қаратилган.

Мақсад фақат инвесторга қулай шарт яратиш эмас. Бозорда рақобат сақланиши, бир вақтнинг ўзида иқтисодий жиҳатдан амалга ошмайдиган тақлифлар пайдо бўлмаслиги керак. “Ноль” қийматда ғолиб бўлган, кейин эса амалга ошмай қолган лойиҳа қорғозда яхши кўрсаткич бериши мумкин. Лекин энергетика учун унинг амалий қиймати йўқ. Шунинг учун асосий мезон станциянинг ўз вақтида қурилиб, электр ишлаб чиқаришидир.

Кичик қувватли лойиҳалар учун маъмурий тартибларни соддалаштириш ҳам шу мақсадга хизмат қилади. 100 киловаттгача

бўлган микро ГЭСларни лойиҳалаш ва қуришнинг енгиллаштирилиши, 50 киловаттгача бўлган объектларга айрим экспертиза ва назорат талабларининг табиқ этилмаслиги маҳаллий тадбиркорлар учун соҳада янги имкониятлар очади. Бинобарин, катта инвестиция талаб қилмайдиган, лекин ҳудуддаги муайян энергия эҳтиёжини қўлай оладиган лойиҳаларни кўпайтириш учун муҳим.

Сув ҳўжалиги объектларида ўз эҳтиёжи учун кичик ва микро ГЭСларни аукционсиз қуриш имконияти ҳам амалий аҳамиятга эга. Бунда электр энергияси ишлаб чиқариладиган жой билан уни истемол қиладиган объект ўртасидаги масофа қисқаради. Канал, дарё ва ўзанларда қўшимча сув босимидан фойдаланиш имконияти эса мавжуд инфратузилмани янги вазифага жалб этади.

Шу маънода, маҳаллийлаштиришнинг мақсади фақат импорт улушини камайтириш билан чекланмаслиги керак. Асосий вазифа — кичик гидроэнергетика атрофида ўзининг лойиҳалаш, ускуна ишлаб чиқариш, монтаж, сервис ва таъмирлаш занжирини шакллантириш. Шунда янги ГЭСлар электр энергияси билан бирга маҳаллий саноат учун ҳам янги талаб яратади.

Тармоқнинг узоқ муддатли самарадорлиги эса кадрлар масаласига бориб тақалади. Янги ўқув йилидан кичик қувватли “яшил” энергетика йўналишларида дуал таълим тизимининг жорий этилиши шу эҳтиёжга жавоб беради. Талабаларнинг энергетика корхоналари ва кичик гидроэнергетика объектларида амалиёт ўташи келажак мутахассисини иш

Аслида, кичик гидроэнергетиканинг катта имконияти ҳам шунда. Янги йирик иншоотлар қуриш билан бир қаторда, мамлакатда аллақачон мавжуд бўлган сув ҳўжалиги тизимидан самарали фойдаланиш мумкин. Ўзбекистондаги дарё ва каналлар тармоғи 173 минг километрдан зиёд экани бу имконият кўламини тасаввур қилишга ёрдам беради. Албатта, унинг барча қисми ГЭС учун мос келмайди. Лекин бетонлаштирилган каналлар ва сув оқими энергетик жиҳатдан қулай бўлган нукталарни тўлиқ хатловдан ўтказиш янги лойиҳалар захирасини аниқлаш имконини беради.

Жараёнда рақамли платформа ҳам муҳим воситага айланади. Лойиҳа учун ҳол танлаш, унинг салоҳиятини баҳолаш, қурилиш ва эксплуатация жараёнини кузатиш ҳақидаги маълумотни амалий инвестиция имкониятига айлантириши керак.

Соҳадаги кейинги масала эса станциялар сонидан кўра, уларнинг технологик таъминоти билан боғлиқ. Ҳозир кичик ва микро ГЭСлар учун зарур гидроагрегат ва бутловчи қисмларнинг 90 фоизи импорт қилинаётгани тармоқда маҳаллий ишлаб чиқаришни ривожлантириш зарурлигини кўрсатади.

Қарийб 3000 та станция қурилиши режалаштирилётган шароитда бунини фақат импортга қарамлик муаммоси сифатида кўриш камлик қилади. Аини пайтда ички саноат учун катта бозор ҳамдир. Турбина, генератор, автоматика, металл конструкциялар, эҳтиёт қисмлар ва сервисга барқарор талаб пайдо бўлади. “Ўзбекгидроэнерго”нинг 46 та кичик ва микро ГЭС қуришда тўплаган тажрибаси эса хусусий сектор учун амалий база бўлиб хизмат қилиши мумкин.

жараёнининг ўзида тайёрлаш имконини беради.

2030 йилга қадар кичик ва микро ГЭСлар қувватини 204,8 мегаваттга етказиш ва йилига 620 миллион киловатт соат экологик тоза электр энергияси ишлаб чиқариш режалаштирилган. Бу 350 мингта хонадонни “яшил” энергия билан таъминлаш, 187 миллион куб метр табиий газни тежаш ва атмосферага 311 минг тонна карбонат ангидрид чиқишининг олдини олиш имконини беради.

Энергетикада катта натижалар доим катта иншоотлардан бошланмайди. Баъзан мамлакатнинг эртанги қуввати бугун эътибор берилмаган кичик имкониятлар бағрида яширин бўлади. Кичик ва микро ГЭСлар масаласига шу нуқтага назардан қаралса, гап бир неча мегаватт қувват ҳақидагина бормайди. Гап мавжуд имкониятни қийматга айлантирадиган тафаккур ҳақида кетмоқда.

Бугунги вазифа — шунчаки кўпроқ станция қуриш эмас. Ҳар бир лойиҳа иқтисодий жиҳатдан асосланган, технологик жиҳатдан барқарор ва ҳудуд эҳтиёжига мос бўлиши керак. Шунда кичик ГЭС алоҳида бир объект бўлиб қолмай, инвестиция, маҳаллий ишлаб чиқариш, янги касблар ва ҳудудий тараққиётни бир нуктада бириштирадиган иқтисодий механизмга айланади.

Энергетикада эртанги барқарорлик бугун қандай имкониятларни кўра олишимизга боғлиқ. Ўзбекистон учун кичик гидроэнергетика ана шундай имкониятлардан биридир. Уни тўғри ташкил этиш, хусусий ташабуус билан уйғуллаштириш ва маҳаллий салоҳият билан мустаҳкамлаш орқали кичик қувватларни катта миллий натижага айлантириш мумкин.

Сардор ТОҒЛИБОВЕВ,
“Янги Ўзбекистон” муҳбири

Бир куни жияним мендан жаримасини тўлаб беришимни сўради. Фақат бу ҳақда ота-онасига оғиз очмаслигини тайинлади. Ундан “Машинанг йўқ бўлса, қанақа жарима тўлаяпсан?” дея сўрадим. Кейин билсам, онаси берган йўл ҳақини бошқа нарсасига сарфлабди ва автобусга бир неча бор пул тўламабди. Шундай кунларнинг бирида масъулар томонидан ушбу қилмиши учун жарима расмийлаштирилибди.

Яқинда оммавий ахборот воситаларида 2026 йил бошидан бери 80 мингта яқин йўловчи йўл ҳақи тўламай жамоат транспортидан фойдалангани учун жаримага тортилгани ҳақида ўқидим. Каттагина рақам, эътиборлиси, бу фақат текширувда аниқлангани. Демак, бундай йўловчилар сони кўп.

Ўтган йили жамоат транспортига фақат электрон шаклда пул тўлаш амалиёти айнан электрон тўлов тизимини оммалаштириш, айниқса, тўлов жараёнини шаффофлаштириш учун амалиётга табиқ этилган эди. Аммо бундан фойдаланиб, тўлов қилмасдан ҳам автобусларда харақатланиш ҳолати учраб турибди. Ахир бу маблағ айни шу соҳа ривожини, яъни жамоатчилик транспортини хизмати сифатини ошириш, эҳтиёж юқори йўналишларга янги автобусларни сотиб олиш учун йўналтирилди. Бир сўз билан айтганда, 1700 сўмини тежаб қолмоқчи бўлганлар, аввало, ўзи зарар кўрмоқда, яъни сифатли

1 СЕНТЯБРДАН ЙЎЛ ҲАҚИ АВТОБУСЛАРГА ЧИҚҚАН ВАҚТДА ТЎЛанади

жамоат транспортини хизматига эга бўла олмаётти. Бунинг устига йўл ҳақидан бир неча баробар кўпроқ жарима тўлашига тўғри келмоқда.

— Йўл ҳақини тўламаган йўловчиларга амалдаги қонунчиликка биноан базавий ҳисоблаш миқдорининг ўндан бир қисми миқдориди жарима белгиланади, — дейди Транспорт назорати инспекцияси ахборот хизмати раҳбари Фирдавс Хайриддинов. — Ходимларимиз бекатларда, автобусларда доимий назорат олиб бормоқда. Йўловчиларга қонунчилик талаблари тўлиқ тушунирилган. Келгусида бундай назорат тадбирларини янада кучайтириш назарда тутилган.

Айни шундай ҳолатларнинг олдини олиш, тушулларни кўпайтириш,

шаффофлиқни таъминлаш мақсадида Вазирлар Маҳкамасининг “Шаҳар йўловчи транспорт тизимини янада такомиллаштириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги қарорига асосан, 2026 йил 1 сентябрдан бошлаб брутто-шартнома асосида ташкил этилган мунтазам шаҳар автобус йўналишларида йўловчи томонидан йўл ҳақи автоматлаштирилган тўлов тизими терминаторлари (валидаторлар) билан жиҳозланган автобусга чиқиш вақтида амалга оширилиши белгиланмоқда.

Ҳужжатга мувофиқ йўловчи автобусга чиқиши билан транспорт картасини валидаторга теккизган ҳолда уни валидация қилиши шарт. Тўловлар худди аввалгидек

банк картаси, смартфон ва бошқа контакtsiz электрон тўлов турларидан фойдаланиш орқали амалга оширилади. Имтиёзли ёки бепул юриш ҳуқуқига эга фуқаролар ижтимоий/транспорт картасини валидаторга теккизган ҳолда шахси ва имтиёзини тасдиқлаши зарур. Йўл ҳақини автобусга чиқиш вақтида тўламаганлар эса чиптасиз йўловчи сифатида баҳолашиб, тартибга кўра жаримага тортилади.

Жамоат транспортлари оғиримизни енгил, узоғимизни яқин қилади. Айниқса, қор-қировли ёки аксинча, жазирама кунларда қамёнбоп, хавфсиз ва замонавий жамоат транспортлари жонимизга ора қиради. Албатта, бунинг ҳақини тўлашдан оғиримаслик керак. Айниқса, кейинги

йилларда шаҳарларимизда автобуслар сони ҳам, хизмат кўрсатиш сифати ҳам бир неча баробар ортган. Жумладан, жамоат транспорт тизимига брутто-шартномалар жорий этилиши тармоқнинг янада ривожланишига ҳисса қўшмоқда.

Брутто-шартномалар йўловчи ташиниш ташкил этиш модели. Унда барча тушум шаҳар бюджетининг махсус ҳисоб рақамига ўтказилади ва шаҳар маъмурияти йўловчи ташувига йўналишлар бўйича тўловларни бажарилган иш ҳажмидан келиб чиқиб, сифат назорати остида ўтказиб беради. Янги молиялаштириш ва бошқарув модели йўловчи ташиниш билан шугулланувчилар бажариши зарур бўлган 15 та асосий шартни қамраб олади.

Бундан ташқари, кейинги йилларда аҳолига қулай, хавфсиз ва экологик тоза жамоат транспортини хизматини кўрсатиш бўйича кенг кўламли ишлар қилинмоқда. Минглаб замонавий жамоат транспортлари олиб келиниб, йўловчилар ихтиёрига топширилди. Эътиборлиси, улар фақат пойтахтимизда эмас, балки вилоят, туман марказларида ҳам йўловчиларга сифатли хизмат кўрсатмоқда.

Жумладан, шу йил августда Жиззах вилоятига 26 та замонавий автобус олиб келинди. Маълумотларга кўра, охириги уч йилда пойтахт ва вилоят марказларида 2500 дан ортиқ янги замонавий электробус ва автобус олиб келиниб, йўловчилар хизматига топширилди. Албатта, бунда янги транспорт воситаларини олиб келиши учун йўловчи ташиниш корхоналарига берилаётган имтиёз ва қўлайликлар, субсидия ҳамда бошқа имкониятлар кўл келмоқда.

Қарорга мувофиқ, ҳайдовчи билан бирга 60 ёки ундан ортиқ йўловчи ташинишга мўлжалланган, “Евро-5” ва ундан юқори экологик тоифа талабларига мос келадиган М3 тоифадаги янги транспорт воситалари (автобус/электробус ёки троллейбуслар)ни 2027 йил 31 декабрга қадар мамлакатимизга импорт қилишда ўлтириш йиғими ноль ставка қилиб белгиланган.

“Инсон қадрини учун” тамойили асосидаги ислохотлар самараси бугун инсонларнинг кундалик турмушида, қўйингки, ҳар бир кунимизда ўз аксини топмоқда. Жамоат транспорт тизими айнан минглаб юртдошларимизнинг ҳар куни мурожаат қилувчи тармоқларидан бири. Шаҳар машиналар учун эмас, одамлар учун қулай бўлиши керак деган тамойил асосида ушбу йўналишдаги янгиланишлар ҳалқимизнинг ҳаётдан рози, фаровон яшашини, эртасига умид ва ишончининг мустаҳкамланишига хизмат қилмоқда.

Санжар ЭШМУРДОВ,
“Янги Ўзбекистон” муҳбири

ЯНГИ ПЕДАГОГИК ТАФАККУР УФҚЛАРИ

Чирчиқ давлат педагогика университети ректори, Ўзбекистон фан арбоби, профессор Ғофуржон МУҲАМЕДОВ билан “Янги Ўзбекистон” ва “Правда Востока” газеталари бош муҳаррири Салим ДОНИЁРОВ суҳбати

Бошланиши 1-бета

— Ғофуржон Исроилович, бугун жамиятга дипломли битирувчи эмас, иш жойига келганиданоқ натижа кўрсата оладиган кучли кадрлар керак бўлади. Шу маънода, Чирчиқ давлат педагогика университети битирувчилари айна талабга нечоғлиқ жавоб берадими? Улар рақобатчи олийгоҳлар битирувчиларидан қайси жиҳатлари билан фарқланиб туради?

— Жуда тўғри таъкидладингиз, бугун олий таълим битирувчиларига қўйилаётган замон талаби бутунлай ўзгарди. Айниқса, охириги йиллардаги янгиланишлар — бозор иқтисодиётига кескин ўтиш талабаларнинг ўз мутахассислиги доирасида чуқур билимга эга бўлишини тақозо қилапти. Аввалгидек аксарият ёшларнинг диплом олиш учунгина ўқиши энди ҳеч кимни қаноатлантирмайди.

Айнан бизнинг битирувчиларга келсак, улар ҳозирги замон талабига мос билим, компетенцияга эга бўлган ва муаммоларни мустақил еча оладиган ёки муаммога тўғри жавоб бера оладиган мутахассис бўлиши керак. Негаки олийгоҳимиз 2017 йилда Тошкент вилоятида айнан педагог кадрлар ва уларнинг малакаси етишмаслигини ҳисобга олган ҳолда Президентимиз фармони билан ташкил қилинган. Шу маънода, биз ишни фармонда қўйилган талабларни бажариш учун Тошкент вилоятида, айниқса, Чирчиқ шаҳрида педагог кадрларга эҳтиёж ва уларнинг муаммосини ўрганишдан бошлаганимиз. Бутун вилоят бўйича мактаб директорлари орасида аноним сўровнома ўтказганимизда ўқитувчиларда касбий маҳорат билан бирга амалий тажриба етишмаётгани кўринган.

Шунингдек, таълим иштирокчилари алоҳида-алоҳида, ўз ҳолича ишлаётгани ва бу ҳолат тарқоқликка олиб келгани маълум бўлган. Энг ёмони, мана шу тарқоқлик биз тайёрлаб берадиган кадрлар ҳаётида ҳам ўз аксини топиши мумкин эди. Узоқ ўйланишлардан сўнг институтнинг асосий стратегик йўналиши сифатида “Педагогик таълимнинг инновацион кластери” лойиҳасини йўлга қўйдик. Зеро, таълим ташкилотларини бирлаштириш учун ҳам янгича ёндашув — кластер тизими керак эди. Мазкур тизим асосида институт раҳбарияти, ходимлари, халқ таълими бўлимлари, мактаб директорлари ва таълимни бошқарувчи ташкилотлар ҳамда ҳокимлик вакилларидан иборат кенгаш тuzдик. Ўқув режаларига ўзгаришлар киритдик. Шундан сўнг таълимда иштирок этаётган ҳар бир субъект ўзига қандайдир масъулиятни олишга мажбур бўлди, ўз-ўзидан бирлашиш кузатилади.

Мухими, бу бирлашувни талабалар ҳис қила бошлади. Биз эса уларга мактабларни ўрганиб келиш вазифасини топишдик. Бу борада бизга “4+2” усули катта ёрдам берди. Яъни талаба 4 кун университетда ўқийди, 2 кун мактабда амалиёт ўтади. Талабаларимизни мактабларга киритиш орқали у ердаги камчиликларни кўра бошладик. Аниқланган муаммоларни профессор-ўқитувчилар билан бирга ҳал қилиш юзасидан ҳар ҳафта семинарлар ташкил қилинди ва бу ўз натижасини берди.

Ўзига ишонч билдирилган ҳар қандай ёш ўша ишончни оқлаш учун қаердан бўлмасин, куч топади, изланади. Бизда ҳам шундай бўлди. Муаммоларни ечишда мустақил иштирок этаётган талаба эса ўзини ижрочи сифатида кўра бошлади ва зиммасига масъулият юклаганини тушуниб етди. Шунингдек, кластернинг самараси ўлароқ, битирувчиларимизнинг мактабга мослашув даври қисқарди. Мактаб директорлари орасида ўтказилган сўровномадан маълум бўлдики, талаба-битирувчилар ўрта ҳисобда 4-5 йилда мактаб муҳитига тўла сингишиб кетар экан. Ана шу даврни қисқартириш эса ўқув давриданок, яъни 2-курсдан мактаб ҳаётига кириб боришни тақозо этади.

— Тан олиш керак, назария ва амалиёт уйғунлиги энг огрикли нуқталаримиздан. Талабаларнинг тайёр мутахассис сифатида мактабга бориши, таълим муассасасига тезроқ мослашиб кетиши учун яна нима қилиш керак?

— Ўқув давридаги талабанинг олдида муаммолар базасини қўйиш керак. Назарий

билимлар берилаётганда профессор-ўқитувчи саволни тўғри қўй билса, яъни “мана шу муаммонинг ечимини ўтилаётган мазму билан боғлаб тушуштири оласизми?” деса, талаба чуқур мулоҳаза юритиш, аниқ фикрлашга ҳаракат қилади. Талаба мактабга амалиётга борганида, майли, қийналсин, майли, янглишсин, лекин муаммони аниқлаб олиш — унинг ярим ечими.

Юқорида айтилганидек, бу борада ҳам таълим субъектлари билан биргаликда ишлашни ташкил қилиш керак. Туман халқ таълими бўлимлари, мактаб директорлари ва мактаб ўқитувчилари талабаларнинг олдида муаммони қўйиб, унинг муносиб ечим беришига эришиши лозим. “Устоз-шогирд” аънаси эса талабанинг жамоага қўниқиб кетишида катта ўрин тутати. Тажрибали устозлар ёшларни суяб, билмаганини ўргатиб, ўрни келганда дарсларини тез-тез қузатиб, таҳлил қилиб турса, ёшлар мактабга, жамоага меҳр қўяди.

Амалиёт ўтаётган талабаларимизнинг билим савияси, болалар билан қандай тил топишаётгани ҳақида мактаб директорларидан сўраб тураимиз. Ростки, “Сизнинг талабаларингиз бошқа талабаларга нисбатан тез мослашиб кетди”, деган фикрларни тез-тез эшитамиз. Албатта, бу қувонарли. Демак, бу йўлдаги саъй-ҳаракатларимиз битирувчиларимизнинг бошқалардан фарқли бўлишига, соф рақобатга хизмат қилапти. Аксинча ҳолатда эса талабамизнинг қайси жиҳатларда оқсаетгани билан қизиқамиз. Ана шу соҳаларни аниқлаб, талабалар университетда бўладиган вақтда улар билан кафедрада алоҳида ишланади ва ўзига хос натижа сезилади.

Шундай пайтлар бўлдики, аниқланган муаммонинг ўзига ҳам, унинг ечимига ҳам гуруҳ-гуруҳ бўлиб, дифференциал ёндашиш талаб қилинди. Ҳар бир фан бўйича каналлар, бутлар очилди, савол-жавоб йўлга қўйилди. Мактаб ўқитувчилари, директорларидан асосан лаборатория машгулотларини ўтказиш, лаборатория қурилмаларининг етишмовчилиги, аниқ фанларда масалани қандай ишлаш бўйича саволлар келиб тушди. Барчасига ечим топишга ҳаракат қилдик.

Тўғри, бу осон кечмади, камда 4 йил вақт сарфланди. Шу вақт мобайнида талабаларнинг ўзлари ҳам жараёнини тушуниб етди. Кейин бошқа муаммолар чиқиб кела бошлади. Демак, иш бор жойда муаммо юзга келади. Шунинг учун ёшларни мустақил ишлашга, муаммолар ечимини қидиришга ўргатишимиз мумкин. Масалан, агар бир талабани китоб ўқишга, ундан фойдалана олишга, ўзига керакли маълумотни топиш ва ўқиганини таҳлил қила олишга ўргатсак, ўйлайманки, унинг фаолиятида ҳаммаси яхши бўлади.

— Керакли маълумотни топиш ҳақида гап кетганда, бевосита сунъий интеллект ва унинг талабалар ҳаётидаги ўрни намоён бўлади. Зеро, у ўзининг чексиз имкониятлари билан айрим ёшларни мустақил ишлаш, изланишдан қечлаб қўйяпти. Талабаларни шундай хавотирли таъсирлардан ҳимоялаш учун университет қандай чоралар кўрапти?

— Айтилганидек, сунъий интеллектнинг ҳайратимизни оширгудек яхши жиҳатлари билан бирга хавотир уйғотадиган зарарлари ҳам бор. Биз талабаларга билим беришда ундан фақат восита, кураол сифатида фойдаланишимиз керак. Яъни биринчи ўринда — талаба, инсон. Иккинчи ўринда — сунъий интеллект.

Ҳозир сунъий интеллектдан фойдаланиш учун мактабга таълим ҳамда бошланғич таълимда шахарлар, вилоятларда ситуацион марказлар ташкил қилинапти. Биз бундай марказларни ахборот-таҳлил маркази деб аташ тарафдоримиз ва бу тарафдорлик асосида ўзимизда ҳам шундай марказ ташкил қилинапти. У билан талабанинг давоми, контракт тўловларини тўлаши, дарсга келиб кетиши ва олдидаги муаммоларга қайси адабиётларда жавоб берилганини ўрганишга эришишни кўзда тутганмиз.

Айни пайтда иккита факультетимизда “Алиса” номли сунъий интеллектдан фойдаланилгати. Масалан, талаба унга савол беради. Жавоб HEMIS дастурига, интернетга уланган. Айтилик, талаба сунъий

интеллектадан нималарнидир ўрганиб. Лекин имтиҳон пайтида у “Алиса” берган жавобни ёдлаб олиб, айнан шундайлигига айтиб бердимки ёки ўзи таҳлил қилиб, мустақил жавоб бера олдимки, шу яққол кўриниб қолади. Бунинг учун профессор-ўқитувчилар талабалар билан мана шундай усулда ишлаш бошлади. Демак, бундан мустақил таълимни ташкил қилишда умумли фойдаланиш мумкин.

Бундан ташқари, “Келажақ ўқитувчиси” концепциясини бошладик ва лойиҳани барча талабаларга тарқатдик. Бу “Педагогик таълим инновацион кластери” таркибига бўлади. Асосий мақсад — битирувчи қандай компетенцияга эга бўлиши лозим, мустақил ишларни қандай ташкил қилиш, талаба билан қандай ишлаш кераклигини ўргатиш.

Бу йил ҳар бир йўналиши бўйича “Келажақ ўқитувчиси” йўналишида катта танлов ўтказамиз. У бўлажақ педагогларда калми маҳорати, этикасини тарбиялашда муҳим омил бўлади деб умид қиламиз. Чунончи, танловга тайёрланиш жараёнининг ўзидаёқ талабада бўлгуви касбига муҳаббат пайдо бўлади, нечоғлиқ машаққатли бўлмасин, ўқитувчиларнинг шарафли эканини тушуниб боради.

Шунингдек, бола билан ишлаш ҳаммага ҳам ишониб топиришларемаслиги, бунинг масъулияти катта эканини ҳам англаб етди. Зеро, кейинги пайтларда боғчада болани уриш, мактабларда ўқувчилар билан низоли ҳолатлар кўпайди. Мана шундай ҳолатларда бола билан, ўқувчи билан қандай мулоқотда бўлиш, вазиятни қандай назорат қилиш кераклигини тушуниб етишда юқоридагидек тадбирларнинг таъсир кучи катта бўлади.

— Чирчиқ кенгаётган, саноатлашган, энди эса зиёлилар маскани бўлиши кутилаётган шахарлардан. Шу маънода, университетга ёшларни жалб қилишда шахарнинг ўзига хос салоҳиятидан қандай фойдаланилгати? Бу олийгоҳнинг рейтинглардаги натижаларига қай даражада таъсир этади?

— 2022 йилда давлатимиз раҳбари фармони билан олий таълим муассасасизга Чирчиқ давлат педагогика университети мақоми берилди. Албатта, ушбу мақом билан елкамизга улкан масъулият юкланди. Бу масъулиятни кўтра билиш, университет мақомида иш юритиш, яъни катта-катта вазифаларни бажариш осон эмас.

Дастлаб биттагина бинога эга коллеж ўрнида бўлган олийгоҳимизнинг ҳозир 5000 дан ортиқ ўқув жойига эга 12 та янги ўқув корпуси мавжуд. Ўша пайтда бизга ажратилган 200 ўринли талабалар турар жойда ҳам таъмирдан чиқарилиди. Айни вақтда 2500 ўриндан ортиқ сигимли талабалар турар жойига эгамиз. Яна 4 та коллеж ихтиёримизда.

Умуман олганда, аввало, моддий-техник база мустаҳкамланди. Иккинчидан, шу жойларда илмий лабораториялар куриди. Энг асосийси, ходимларга “профессор-ўқитувчи, жамоа — талабалар учун” деган таъминоти сингирдик. Икмон қадар барча талабаларимизни, профессор-ўқитувчиларимизни мактабларни ўрганишга йўналтирдик. Бу орқали мақсадимиз кенг миқёсда танитиш, танилиш бўлди. Аниқроғи, икмон қадар мажкур олий ўқув юрти шу халқ учун, Чирчиқ афроди, Тошкент вилоятига хизмат қилиш учун ташкил қилинганини одамларга сингдиришга ҳаракат қилдик.

Ана шу танилиш бизга жуда катта эффект берди. Хусусан, муаммоларини ечишда, боласини тарбиялашда қийналаётган ота-оналар фарзандларини олиб кела бошлади. Арт педагогика лабораторияси, психологик йўналишдаги лабораторияларни ташкил қилдик. Инклюзив таълим муассасасида 3 та лаборатория ишлаб турибди. Натижада талабаларнинг, ота-оналарнинг институтга

Юксалиш палласи

келиши кўпайди. Ҳатто 1-2-курсни битириб, ўқишини бошқа институтларга кўчириб кетган талабаларнинг 50-60 фоизи ярим ой-бир ойда қайтиб келди. “Ўзимизнинг олийгоҳ яхши экан, аудиториямиз, ўқитувчимиз ҳам яхши”, деган гаплар бизга қанчалар куч беришини тасаввур қиласиз? “Педагог бўласизми?” каби саволлар бор. Сўнгги таҳлилларга кўра, 15 фоизгача талабалар “Йўқ, мен олий ўқув юртини битиргандан кейин ўқитувчи бўлиб ишламайман”, деган жавобни танлаган бўлса, аксарият талабалар “Мен илмий иш билан шуғулланаман, педагог бўламан”, дея жавоб берган.

Биз мана шундай ўрганишлар билан, аввало, бакалавриятдан магистратурага қирувчи талабаларни танлаб олишга ҳаракат қилишимиз керак. Айни пайтда бу амалиёт 30-40 фоизгача ўзини оқлапти, дея оламиз. Бу борада янада ривожланиш йўлидмиз. Яъни ҳақиқатан илмий иш қиламан, изланаман

Айни пайтда республикамизнинг ҳамма вилоятдан йигит-қизлар — талабаларимиз бор. Энг кўпи Тошкент, Қашқадарё, Хоразм вилоятлардан келган. Қорақалпоғистон, Тошкент шаҳридан ҳам келиб ўқишади. Бу эса, ўз-ўзидан, рақобатдош олийгоҳлар, умуман, барча ОТМлар орасида рейтингимиз ошиб боришида муҳим омил бўлмоқда.

— Педагогика университети фақат ўқитувчи эмас, келажақдаги мактаб раҳбари, методист ва таълим ислохотларини амалга оширадиган менежер ҳам тайёрланиш керак, тўғрими? Шу мақсадда лидер талабалар билан алоҳида ишлаш тизими йўлга қўйилганими?

— Албатта, бу бизнинг олтин фондимиз. Шунанга лидерларни топиш, танлаш учун ҳар бир факультетда “Талабалар академияси” ташкил қилинган. Академия илгор, ўзининг лойиҳаси, стартапи бор ёшларни жамлайди. Бунинг яхши жиҳати шундаки, вилоятлардан келган айрим талабалар тарбия, характер нуқтаи назаридан ўзининг ташаббуслари, янги гоғларни ҳақида профессор-ўқитувчиларга очик гапиравермайди. Академияда эса тенгдошлари билан очик гаплашадиган, гоғларини ўртага ташлайдиган муҳит шаклланган. Мақсад, ўша тортинчоқ талабалар лидер талабаларга бемалол гапирсин, кўнглини очсин. Лидерлар эса бу ҳақда биз, устозларга гапиради. Шу тариқа ҳар қандай эзгу ният, ҳаракат рўбга чиқишига эришамиз.

Демак, талаба учун иктидорини кўрсатиш, ўзини ҳаётга тайёрлаш шу ердан бошланади. Масалан, сунъий интеллект элементларини киритган ҳолатда психологик тест ўтказувчи аппарат ихтиро қилган ёшлар бор. Кимлардир бошланғич таълим, мактаб таълимига “Science” — бир неча фанлар тўпламини янгилик сифатида киритди. Ана шу фанларни тўпламини ўзлаштириш, ўша фанлар тўпламида дарс бериш методикасини яратиш бўйича тақлифлар берилди. Мактабгача таълим мутахассислигида боғча лаборатория, мактаб таълимида мактаб лабораториялари қурдик. Ҳар бир йўналишда шундай лабораториялар мавжуд.

Икки магистримиз Кембрижга бориб келди ва Кембриж методикаси асосида дарс ўтиш усулларини тақлиф қилди. Мана булар — бизнинг иктидорли талабалар. Асосийси, иктидорларини кашф этиб, уларга тўғри йўналиш, шароит яратиш энг бирламчи вазифа. Ҳали бу борада яна қўллаб ишлар қилинапти. Зеро, иктидорли ёшлар шу университетга ҳам, кейинчалик бутун педагогик таълимга ҳам олтин фонд бўлиб қолади.

— Университет талабалари орасида ўқитувчи бўлишни истамайдиган, тасодифан келиб қолганларни аниқлаш ва касбга саралаш механизми борми?

— Тўғри, юқорида айтганимиздек, ҳозир ҳам барча ёшларни бирдек диплом эмас, билим учун, ўзи севган касбини эгаллаш мақсадида ўқияпти деб бўлмайди. Шундан келиб чиқиб, университетимизнинг маънавият-маърифат ишлари бўйича проректори

битаётган дуал таълимни ҳақиқий маънода йўлга қўйиб олиш, мутахассис тайёрлаш. Биз дуал таълимда қўшмутахассисликка асосланган шундай тизимни йўлга қўймоқчимизки, унда талабаларимиз ҳам тилини юқори савияда билсин, ҳам яна бир мутахассисликка эга бўлсин. Умуман, бир-бирига яқин икки йўналишни бирдек ўзлаштириш имкони яратилиши даркор. Масалан, мактабгача таълим йўналишида — ҳам мактабгача таълим мутахассиси, ҳам энаглик ёхуд бошланғич таълимда — ҳам бошланғич таълим мутахассиси, ҳам уй ҳамшираси тайёрланади. Худди шу каби бошқа соҳаларда ҳам ўзига турдош, ўхшаш йўналишлар беришни кўзда тутишимиз. Бониси, ёшлар олийгоҳни тамомлагандан кейин юртимизда ҳам, чет элда ҳам эгалланган билимини, ички имкониятини тўлққ реализация қила олиши муҳим.

Яна бир катта иш бошлаганимиз. Янги композицион материаллар яратиш, уларни қишлоқ ва сув ҳўжалигига тағбиқ этиш борасида ишлятимиз. Катта лаборатория ген инженерияси билан шуғулланипти. Насиб қилса, кейинги йилга туганадиган чиққан уруғни сотамиз. Шу ишларнинг барчасида муваффақиятга эришиш ҳам эзгу мақсадларимиздан.

— 2027 йилда университет ташкил этилганга 10 йил, кичик бир юбилей бўлади. Чирчиқ давлат педагогика университети ҳақида гап борганида, меҳнатларингиз бир сўз билан қандай ифодаланса, сизга маъкул келган бўларди?

— Ҳа, четдан қараган кишига вақт жуда тез ўтгандек, 10 йил арзимган фурсатдек кўринади. Аслида, ҳар бир йилни натижа билан тамомлаш, вақтни билдирилган ишонччи оқлаган ҳолда ортада қолдиришнинг заҳмати ўзига яраша. Шу маънода ҳам “Чирчиқ педагогика университети ўзининг олдида қўйилган масалани ечишда фаол иштирок этди ва еча олди” тараида фикр билдирилса, бу, менимча, энг юқори баҳо бўларди.

Юқорида айтилганидек, турли усулларни, янгича ёндашувларни қўллаб бўлса-да, эришганимиз — “Жамоа бўлиб ишлашга кўника олди, рисоладаги ҳамма бўлди”, дейилса, бозимиз кўкка етади, меҳнатларимиз зое кетмаганини ҳис қиламиз. “Бу олийгоҳ фарзандларимиз учун етарли, кўнглидагидек билим берди”, деган эътироф эса биз учун энг қадрли, энг яхши таъбир бўлади.

— Ғофуржон ака, сўхбатимиз энг улуг, энг азиз байрамимиз — истиқлолнинг 35 йиллиги арафасида бўляпти. Шу фурсатдан фойдаланиб, минглаб талабаларнинг устози сифатида толиби илмларга, соҳада фаолият юритаётган шогирдларингизга, халқимизга қандай тилакларингиз бор?

— Аввалмбор ўша ўзининг касбига содиқ, фидойи бўлиш, вазифаларни сидқидилдан бажариш ҳаммамизга насиб этсин. Талабаларимизга биринчи навбатда вақтни бекор ўтказмасликни маслаҳат бераман. Ҳар бир соат, ҳар бир кунни ғанимат билиб, келажақ учун асос яратиб олишлари керак. Ўйибарин, Президентимиз зиммасига қўяётган масалаларга жавоб бера оладиган мутахассис бўлишсин.

Бугунги кунда тил ўрганиш, рақамлаштириш, компьютерни билиш масаласи сиёсат даражасига етди. Тилини билган, мутахассислигини чуқур тушунган, компьютерда мукаммал ишлай оладиган ёшлар ҳеч қачон ишсиз қолмайди. Аниқроқ айтганда, иш топиб беришни бировдан сўрамайди, ўзига ўзи топади иш. Бундай йигит-қизлар ўзининг нузли ҳаётини, келажагини доим таъминлай оладиган кадр бўлади.

Иккинчидан, ёшларимиз халқни ўйлантираётган, замоннинг ўзи олдимизга қўётган масалаларни ечишда тўлақонли иштирокчи бўлсин. Соҳанинг фидойисини бўлиш фақат ўша тармоққа эмас, инсоннинг ўзига ҳам қўй манфаат келтиради. Ахир ўзининг йўлдан, бугунги педагог мажбури меҳнатдан озод қилинибгина қолмай, тизим тарихида бўлмаган имтиёзларга ҳам эга бўлиб турибди.

Устозларни шарафлаб, илмни эъозлаган буюк эл яшайдиган муқаддас тупроқ — она юртнинг асл фарзандлари тинчликни сақлаш ва тинчлик учун курашувчи ҳам бўлиши керак. Зеро, тинчлик — энг олий неъмат. Тинчлик бўлгани учун сиз билан дилдан сўхбатлашганимиз, келажақ ишларни режалаштиряпмиз. Биз эртамиз эгалари учун осийшталарни таъминлашни олий бурчимиз деб билар эканмиз, фарзандларимиз ҳам кейинги авлодлар учун гўзал, фаровон ҳаёт қолдиришга қодир бўлсинлар. Устозни отадек улуг санайдиган баргикенг, олижаноб халқимиз эса фарзандларининг фақат яхши қуларини кўриб, қувониб юрсин.

— Мазмунли сўхбат учун сизга ўз миннатдорлигини билдирамиз, мустақиллигининг 35 йиллик тантанаси сиз ва сиз орқали кўп сонли жамоангизга муборак бўлсин!

Биринчидан, талабаларимиз уларни умид билан шу ерга юборган халқнинг, давлатнинг ишончини оқласин. Иккинчидан, улар чет элларда ишлайдиган нуфузга эга бўлсин. Яъни малакаси, тилини билиш даражаси ва компетенцияси шу даражага бориб етсин. Яна бир асосий мақсадим — бугуннинг талаби, давлатимиз раҳбари ҳам бот-бот

ВАҚТНИНГ ОЛТИН ТАРОЗИСИ

Фарида АФРЎЗ,
Ёзувчилар уюшмаси раиси
ўринбосари, Ўзбекистонда
хизмат кўрсатган маданият
ҳодими

Қўлимда вақтнинг олтин тарозиси бор. Унинг бир палласида — кечаги кун, иккинчи палласида — бугун. Мен бу тарозининг тепасида туриб бир савол бераман: инсон учун қайси давр азизроқ? Жавобни юрагим беради.

Мен мустабид тузумда туғилиб, улгайдим. У даврда катта бир давлат бор эди. Унинг байроғи, мадҳияси, қудрати бор эди. Мактаблари, заводлари, йўллари бор эди. Аммо инсоннинг энг буюк бойлиги — ўз тақдирини ўзи белгилаш ҳуқуқи йўқ эди. Биз ўз юртимизда яшардик, аммо мамлакат тақдирига тўлиқ эгалик қилиш туйғуси бизники эмас эди.

Миллатнинг тарихи ҳам, тили ҳам, хотираси ҳам сиёсий қопиллар ичида яшарди. Айниқса, ижодкор учун сўзининг қадри ҳам, ҳавфи ҳам катта эди. Чунки сўз — овоз одамнинг қаноти. Мустабид тузум эса қанотдан, парвоздан қўрқар эди.

Уша йилларда халқимизнинг буюк фарзандлари — шоирлар, олимлар, маърифатпарварлар, давлат арбоблари қатағонга учради. Миллий тафаккурга зарба берилди. Бу зарбалар ижодкорлар чекига тушди. Тарихнинг айрим саҳифаларини халқ хотирасидан ўчиришга уриниш бўлди. 1930-йилларда ўзбек зиёлилари ва олимлариға қарши сиёсий қатагонлар таълим, илм-фан ва миллий тафаккурнинг изчиллигига оғир зарба бергани бугунги тадқиқотларда ҳам ҳужжатлар асосида қайд этилмоқда.

Биз кўп нарсани билардик. Аммо ҳамма нарсани айта олмадик. Кўп нарсани ҳис қилардик. Аммо ҳамма нарсани ёза олмадик. Энг оғири — одам баъзан ўз қалбидаги ҳақиқат билан тилидаги сўз ўртасида яшашига мажбур бўларди.

Иқтисодий ҳаётда ҳам юртимиз ўз табиий имкониятларининг тўлиқ эгаси эмас эди. Ўзбекистонга, аввало, пахта ўлкаси сифатида қаради. Марказлашган режа ҳўжаллигининг йўналишини белгилар, халқнинг меҳнати эса кўпинча бошқа бир марказнинг эҳтиёжларига хизмат қиларди. Пахта як-қаҳқомиллиги сув тақсимотиға ҳам, қишлоқ ҳўжалигига ҳам таъсир қилди. Орол фожиаси эса ана шу нотўғри сиёсатнинг энг оғиқли оқибатларидан бири бўлди. О, Орол, сен ҳақингда кўз ёшисиз сўзлаб бўлмайди...

айта оламнки, унда инсон ҳаёти, эркинлиги, шаъни ва қадр-қиммати олий қадрият сифатида белгиланди. Давлат халқ иродасини ифода этиши ва халқ манфаатига хизмат қилиши кераклиги ҳам аниқ-тиниқ ёзилган. Айниқса, унинг миллийлиги бизни қувонтиради.

Кеча давлат олдида инсоннинг вазифаси кўпроқ тилга олинган бўлса, бугун давлатнинг инсон олдидаги масъулияти тобора очик қўйилмоқда: таълим олиш, тиббий ёрдам олиш, меҳнат қилиш, уй-жойға эга бўлиш ҳуқуқи. Оммавий ахборот воситалари эркинлиги ва ёшларнинг ўз келажагини қуриши учун яратилган имкониятлар...

Буларнинг ҳар бири қозғоғдаги жумла эмас, инсон қадрининг давлат сиёсатидаги ўлчовидир.

Ижод эркинлиги... Шу ерда бир оз тўхталсам. Шоир сифатида бу эркинликни юрагим билан ҳис қиламан. Шоирға берилган энг катта давлат мукофоти ҳам баъзан бир оғиз эркин сўзининг ўрнини босолмайди. Чунки шoirнинг ватани — сўз. Унинг ҳавоси — эркинлик. Унинг эътиқоди — ҳақиқат. Бугун мен ўзбек тилида эркин ёзаман. Ўз халқимнинг тарихини эркин ёзлайман. Қатагон қилинган аждодларимизнинг номини эҳтиром билан тилға оламан. Ватанимнинг ютуғидан қувонаман. Камчилигини кўрсам, тузатишини истайман. Менимча, ҳақиқий ватанпарварлик — Ватанни севиш, унинг эртанги кунига ишониш ва уни янада гўзал қилишға ҳисса қўшишдир.

Мен учун шу юртда яшаётган, ўз ишини, вазифасини, бурчини, истеъдодини чин дилдан бажарётган ҳар бир сафдошим, ўлкадошим, даврдошим, елкадошим менинг ватанимдир!

Бугунги Ўзбекистонни кечаги Ўзбекистон билан таққослаганимда энг катта ўзгаришни одамларнинг кўзида кўраман.

Одамнинг орзуси қатталашди. Дунёқарашни кенгайти. Ёшларимиз чет тилларни ўрганяпти. Дунёнинг энг нуфузли университетларига интиляпти. Замонавий касбларни эгалляпти. Бугунги ёш ўз тақдирини фақат бир қорхона ёки бир лавозим билан боғлаб қўймайди. У дунё билан рақобат қилишни ўйлайди. Спортдаги, санъатдаги, барча соҳадаги ютуқларини бунга мисол бўла олади. Бу — улкан ўзгариш.

Албатта, мен бугунги ҳаётни идеallasтирмоқчи эмасман. Ҳали муаммолар бор. Ҳали одамларни қийнайдиган масалалар бор. Аммо ашаган умримдан келиб чиқиб бир ҳақиқатни айта оламан: ислохотдан камчилик топиш осон. Орамизда мингта яхшиликдан битта ёмонлик топиб олиб, байроқ қилиб кўтариб юрадиганлар ҳам ҳали бор. Лекин ўзгаришнинг йўналишини кўриш, завқини, фаҳрини туйиш — виждоннинг иши, диёнатнинг вазифаси, кўнгилнинг амри!

Бугунги Ўзбекистонда ўзгаришға интилишни кўрайман. Инсон қадри ҳақидаги гапларнинг қонунға кириб бораётганини кўрайман. Халқ билан мулоқот қилиш, одамларнинг дардини эшитиш, камбағилликни қисқартириш, таълим ва тиббиётни ривожлантириш каби вазифалар давлат сиёсатида тобора кўпроқ ўрин олаётганини кўрайман. Шунинг учун менинг шукронам кўр-кўрона мақтов эмас. У кўрганларимдан тугилган шукр.

Мен бугун Президентимизға ҳам бир гапни айтгим келади:

“Сиз тарихнинг жуда оғир бир даврида давлат бошқаруви масъулиятини ўз зимманигизға олдингиз. Бу йўлдаги қарорлар осонликча юзатға келаётгани йўқ. Халқнинг ишончини қозониш ҳам матонат. Уни сақлаб қолиш эса маҳорат! Тарихда ҳар бир раҳбарнинг ўз даври бўлади. Сизнинг даврингиз эса, назаримда, Ўзбекистоннинг ўзини қайта англаш даври бўлди. Бизға бинолар ҳам, рақамлару иқтисодий ўсешлар ҳам керак, аммо маънавий юксалиш жуда ҳам зарур ва долзарб. Бу фақат бугун учун эмас, эртанги Ўзбекистон учун ҳам керак! Бизға янги жадидлар керак, чунки Учинчи Ренессансни фақат улар бунёд этади!”

Бугун юртимиз бўйлаб байрам шукуҳи кезиб юрган бир паллада, уч фарзанднинг онаси, ўн набиранинг буvisи, ўттиз китобнинг дояси, икки юзта қўшқининг муаллифи, ўн етти элат адабиёти тилмочи сифатида менинг дуом, тилакларим бор:

Янги Ўзбекистон биноси тобора баланд, пойдевори мустаҳкам бўлсин. Бу пойдевор — адолат, устуллар — қонун, чироқлари муҳаббат бўлсин!

Менинг шукронам — Ватаним дунёға очилаётгани учун. Жаҳонға кўз-кўз қиладиган буюк кечамиз, тарихимиз ва эртағим бор! Вақтнинг олтин тарозиси ҳақ кимни алдамайди. У мансабни ҳам, бойликни ҳам, баландпарвоз сўзларни ҳам эмас, умрини ўлчади, унинг хароб ёки мушташамлигини ўлчади. Фидойилигини ёки уволлигини баҳоллайди...

Мен ўз умримни шу тарозига қўйдим. Бир паллада — кечаги қўрқувлар. Бир паллада — бугунги умидлар. Бир паллада — мажбурият. Бир паллада — имконият. Бир паллада — сукут. Бир паллада — сўз.

Тарози аста-секин оғди... Эркинлик томон, гурур, ифтихор томон.

Шунда мен умримнинг энг катта ҳақиқатини англадим!

Тасанно! Бу сўз — ўтмишни унутмаган ҳолда, бугунининг қадриға етган одамнинг сўзи.

Мен кечани унутмайман. Қатагон қурбонларини ҳам, Оролнинг дардини ҳам унутмайман. Она тилимнинг кечган қонли йўлини ҳам унутмайман. Далил учун тўрт-бешта мисол келтирай:

Мен олим бўлишим учун тадқиқотим бир тараф, бошқа тилда ҳимоя қилишим бир тараф эди...

Мен мусулмон бўла туриб, ҳаж сафарига боролмасдим. Чунки худосизлар таъқиби остида эдим...

Мен биринчи синфдан то ўнинчи синфни битирганимча умримнинг, билимимнинг ярми пахта даласида ўтарди, бунга маҳқум эдим...

Мен йнгилишларда она тилим қилиб, бошқа тилда чулдирашға мажбур эдим...

Мен шеър ёсам, у партия, пахта, социалистик режалар ва доҳийлар ҳақида бўлиши керак эди. Бўлмаса, кўнгил асарлари газета ва журналларда сира ҳам босилмасди...

Дўконлар ғариб, ҳамма нарса танқис эди. Навбатда турмаса ҳеч нарса ололмасди...

Биз оилада тўққиз жон эдик. Ўн йўқ, нон ёнолмасдик. Тонг саҳарда акам, опам ва мен дўконға қоп-қора буханка нон олиш учун навбатға чиқардик. Чунки бир кишиға икки-тадан ортик берилмас эди...

Айтаверайми?! Болалар, бугунги авлод учун булар бир эртақ, илоҳим, шундай бўлиб қолсин! Аммо мен бугуннинг нурини ҳам инкор этмайман. Чунки ҳақиқат битта. Биз кечадан сабоқ олиб, бугунгиға шукр қилиб, эртасига ишонч билан қарайдиган шахслар тарбиялашимиз керак. Умримнинг адолат тарозиси менга шуни ўргатди.

Вақтнинг олтин тарозиси ҳали ҳам қўлимда экан, ҳозир бир туйғу мени чулғаб олди: шу мустақил Ўзбекистон, шу овоз Ватан, шу янги Ўзбекистонда ўттиз беш ёшға киригим келиб қолди. Мен шу фикрим, тафаккурим, шу шуури билан ўттиз беш ёшдаман! Навқирон ўттиз бешим билан, шу юрак, шу қалб, шу туғён билан сенға хизмат қиламан. Сени қуйлайман, тарихингни, адабиётингни яратаман, Ватан! Мен сенинг ёшингдаман, ҳурлик!

Бу гапларни виждоним билан, йимоним ва ўз ҳаётим билан гапирдим. Менға ишонинг, менинг тарозим жуда аниқ ишлайди!..

ИСТИҚЛОЛ ШУКУҲИ ҚУТ-БАРАКА ВА ФАРОВОНЛИҚДА

Замира РЎЗИЕВА,
Ўзбекистон Ёзувчилар
уюшмаси аъзоси,
шоира

Кетма-кет биз — уч қизи туғилган, онам болалар ташвишидан ортмай қолган. Аммо ҳаёт қийин, дадамнинг сартарошлиқдан тогани оилани боқишға етмай қолган, онам янги ҳунар эгаллабди. Урушдан кейин хўжаликлар қўпайиб, раҳбарлар далада қиядиган пахтали кийим — фуфайкаға эҳтиёж ортибди. Шунда устози Омина опа билан ёзда китеъ, қишда фуфайка тикиб сотадиган бўлибди.

— Сизларнинг ёрдамчи бўлиб қолганингиз айни мuddао эди, — деб эсларди онам, — Ҳар бозор йўқ деганда, тўртта-бешта кийим сотардик. У пайтлари Андижоннинг катта майдонини эгаллаган бозор бўларди. Тўнфурўшми, қосибми, дўппифурўшми, шохибелбоғчиларми, хуллас, барча ҳунарманд тиккан буюмини “чайков бозори”да сотиб тирикчилигини ўтказар эди. Уша кезлари давлатнинг фабрикаси, заводи ё бирор идорасидан ташқарида пул топиш “меҳнатсиз даромад — чайковчилик” бўлиб, бозори “чайков бозори” дейилган. Бозорда бирорта раста, ёгин-сочиндан тўсувчи бошпана, одамнинг бели толса, бир оз дам олиши учун ўриндиқ ҳам йўқ эди.

Андижонда пайшанба ва якшанба кунлари катта бозор бўларди. Нима бўлди-ю, бир пайшанба онам бозорға чиқолмади. Шу боис, якшанбаға фуфайкалар тўпланиб қолди. Катта ўлчамдаги пахталик кийимларнинг олтигаси бир тугун қилинганда шундай бесўнақай бўлдики, кўтариб бозорға киришнинг иложи йўқ эди. Уша кунни онам тугунни бозордан анча беридаги катта қайрағоч тағида менға қолдирди-да, ўзи бир фуфайкани кийиб, бирини қўттиқлаб, ичкари кириб кетди. Савдоси юришиб, бир соатға қолмай икала кийимни ҳам сотиб, ўзида йўқ хурсанд ҳолатда олдимға қайтди. Тугунни ечиб, унда яна икки фуфайкани олаётган пайтда эса сездирмай изма-из келган бир одам онамни шартта тўхтатди-да, ёлворгани, йнглаганиға қарамай, бизни идорасига олиб кетди.

Идорада тўрт-беш соат ҳали униси, ҳали буниси сўроқ қилиб, қоғоз тўлдириди. Онамни чайковчиға чиқаришди.

Онам “Эрим оддий сартарош, анча бечоб, вояға етмаган етти фарзандим бор”, деб ялинди, йнглади. Уша пайтда оилада етти фарзанд эдик. Тушунишмади, чайковчидан деб туриб олишди.

— Қанақа чайковчилик, укажон? Бир ҳафта кечаю кундуз қизларим билан меҳнат қилиб тикканмиз буларни.

— Нима гапингиз бўлса, судда айтасиз. Сизнинг ишингиз ўртоқлик судига ошади.

Суд деган сўзни эшитиб онам баттар қўрқди.

Ундай қилманг, ука, болаларим ёш, қамаламанми?

— Опа, биз билмаймиз, уёғини суд ҳал қилади.

Онам Иккинчи жаҳон уруши даврида уч йилгина бошланғич синф муаллими бўлиб ишлаган. Турмушға чиққандан сўнг эса ишлаш имконияти бўлмаган. Ўзининг айтишича, кетма-кет икки фарзанди вафот этиб, дили қуйган кунларда зора ғамдан чалғисам деб қўшниси Омина опадан чеварликни ўрганган экан. Шундан сўнг ноёб чуствусха дўппилар тикиб ном қозонган.

— Раҳмингиз келсин, ука. Бор-йўғи чеварман. Болаларим катта бўлса, онаси судланиб, қамалган деган тамғада юрмасин, — деб ялинди онам.

— Жуда, бошни қотирдингиз, ялинавериб, йнглайвериб. Майли, судға оширмаймиз, аммо мана бу тугундаги товарлар мусодара қилинади, — деди ўзини яхшилик қилаётгандай қўрқиб биттаси.

Иложсиз қолган онам “суд бўлмайди”, деганиға шукр қилиб, шуңча меҳнати, сармояс кетган тугундаги буюмларини ташлаб чиқди...

***

Аллоҳға шукр, халқимиз бугун бутунлай бошқача ҳаётға етишди. Ҳунарли, илмли, истеъдодлилар қадрланыпти. Ҳар бир вилоятда, ҳар бир туманда ҳунармандлар уюмалари тузилган. Турли танловлар, кўргазмалар ўтказилди. Ҳунарманднинг энг зўри аниқлаб, мукофотланади, хориққа сафарларға юборилади. Ҳалол меҳнат қилганининг ҳаёти кун сари фаровонлашиб борапти. Буларнинг бари истиқлол шарофатидан.

Тахминотш туманининг Кенерес овулида яшовчи соҳибкор Иброҳим ота Жумамуротовни Қорақалпоғистоннинг барча ҳудудида яхши танишди. Биров “боғбон ота”, яна кимдир “асалчи тоға”, дейди, бошқалар “муаллим” деб ҳурмат қилади. Бу бежиз эмас. Иброҳим ота ва оила аъзолари йнгиғиға йилдан буён боғ барпо этиш, асалари боқиб, бол улаштиш билан шуғулланади. Икки ярим гектарға яқин ерин обод қилиб, беш юз түп даррахт кўқартирган отанинг боғида мева-ли даррахтлар шунчалик кўпки, қўқламда гуллаганда чиройи кўзни қувнатади, ифори димоқни яйратади. Ёз ва куз фаслларида эса хил-хил пишган мевалар юрт дастурхонини тўлдирди. Асалари боқишдаги сир-асорларини ўрганиш учун атрофдаги туманлардан, ҳатто вилоятлардан келиб шоғирд туушашди.

— Юртимизнинг тупроғи жуда хислатли, — дейди Иброҳим ота. — Унда етиштирилган мевалар инсонлар учун ҳам лаззатли, ҳам доривор. Биргина урикни олинг, киши юрагининг бир маромида туриб туриши учун жуда фойдали. Ўзи ҳам, қоқиси ҳам — жоннинг роҳати. Айрим давлатларда шифокор рецепти билан сотиб олишган экан. Олма, нок, олхўри, қўйингки, боғимиздаги турфа мевалар ерининг туҳфасию, элнинг бойлиги. Мевасини биз ёймиз, гулдан асалариларимиз бол йнғади. Оиламдагиларға боғимиз, асалариларимиз билан шу элга, шу юртта танилганимизни, асқатаётганимизни ҳар ҳали уқтираман. Уч ўғлимға даррахт ниҳолни қандай экиб, қачон, қандай сугориш, ўз вақтида озиклантириб, маҳорат билан шакл бериш сирларини эринмай ўргатаман. Бу ҳам бир хунар ахир. Шу хунар билан давлатимиз бериш сирларини эринмай ўргатаман. Бу ҳам бир хунар ахир. Шу хунар билан давлатимиз раҳбари алоҳида мукофотлаб, Президент ҳожиғи қаторида ҳақ зиёратига бордин.

Манбалардан инсон меҳнатининг рағбат қўриши ишининг баракаси экани ҳақида кўп ёзилган. Бугун янги Ўзбекистон халқи ана шундай барака, фаровонлик, шукроналик давриға кирди. Бу даврининг оти — мустақиллик.